

Vidalita. Kreis-
Sicilienne. —
Chopin: B-moll

időjárásjelen-

zerarak.

yamhírek.
gyetem. (Az is-
s rádióelőadása.
alladája Szabó
n. Dr. Szöllőssy
adása: „Fellebb-
n”. Négy ma-
rene feldolgozá-
népdal Mocár

jelzés, időjárás-

művelésügyi mi-
ssorozata. Szé-
gi főtanácsos:
anásádó.”

erseny. Wagner-
zari: A varáz-
ynője áriája. —
zok. Tosti: Ap-
ow: Hindu dal.
oori Lucia. —
sszony. Masse-
Beethoven: VIII

folyam.
tatás.

et hangv.

nyhért felolva-

logezred hang-

. 21: Olszewska
el. Brahms, Bi-
i. 22: Kürt és

Rigoletto című

amofónkabaré.

Filharmonikus
II szimfónia. —
Mozart témára.
Hangv. Zongo-

isták hangv.

zenekar. — 21:

nyel szerzők mű-

arazene. Beetho-

etana: Trió.

nek.

Letételek

árverés október
16. és 25. számok
ján újítani nem
g.

ndezés, gyerekbí-
kór, nagy Singer
bb dolgok. Kos-

t konfekciós sza-
ománul, németül,
szélek, oly állást
abóságot is szak-
árookra is elme-
vagyok. Cím:
vi ut 44/a.

id nő gazdaasz-
onna. Erdek-
tér 5.

relvet bíró, gép-
leány irodai ál-
nyü” jeligére.

speiz. Krizbai
mszter vendéglő-

ökével betársul-
ések. Ajánlatok
kiadóba kéret-

Uj Keletben

XIII ÉVF. * SZAM 215
(11) — Kolozsvár, 1930
október 2 Csütörtök
5391 ÉV -

As Uj Kelet az egy 400
és bánati zsidó
napilaj

Cikkeink utánnyc...
forrás megjelölésével engedjük
meg.

Kéziratokat nem küldünk vissza
és megőrzésükre sem vállalkozunk

TAXA POSTA
PLATITE in NUM.
No. 244.716/92.

Ramassetter Robert

BUDAPEST

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassal
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lej
Félévre . . . . . 600 „
Negyedévre . . . . . 320 „
Egy hónapra . . . . . 110 „

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

ELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ünnepek királya

Komor fenséggel köszönt a zsidó népre a szombatok szombatja, Jom-kippurim, amikor megpecsételtek az ítélet és az isteni végzet pontot tesz a zsidó-sorsok egy esztendeje után. Nem hiába nevezi a zsidó tradíció a szombatok szombatjának ezt az ünnepet, mert az engesztelés napja valóban király az ünnepek között, magasan trónoló, félelmetes király, akinek trónusához minden jámbor lélek szorongó érzésekkel emeli fel pillantását. Fáradtságos, nehéz ut az, ameddig a zsidó eljut Jom-kippur magas trónusáig. A zarándoklat Elul hónap beköszön- tével kezdődik és folytatódik hajnali szelicha imákban, míg sófárok hangjai között elérkezik a számvetés és emlékezés napja, Roshasana, a zsidó év elseje, amikor a zsidó lélek megtisztulni igyekszik bűneitől. Ezzel azonban még korántsem érkeztünk az ut végére. Most következik a bűnbánat tíz napja, az Aszeret jómé tósuva, a nagy kálváriajárás, amikor a jámbor zsidó minden igyekezetét a lelki megtisztulásra koncentrálja, hogy minél kevesebb bűnnel terhelt lépjen a jomkippuri ítélethirdetés elé, amikor is lezárulnak egy évre a sors nyitott könyvének lapjai.

Nines még egy törvénye a zsidó tradíciónak, amelyet oly abszolút respektussal övezne a zsidóság, mint a Jom-kippurt. Ha a zsidó már mindent eldobott zsidóságából, mint fölösleges ballasztot, ha eldobta már a szombatot, ha eldobta az étkezési törvények parancsait, ha elvetette a tradíciók ezerszálú szövődékét, még mindig meg tart egyet, amelyet *nem tud, nem mer és talán nem is akar* szabadulni: a Jom-kippurt. Nagyon, nagyon sok zsidót már csak ez az egyetlen szál köt össze a zsidósággal, de ez a szál maga is elég erős hozzá, hogy megtartsa és konzerválja a zsidó öröket a nép számára. Sőt igen gyakran olyan erős ez a szál, hogy még azok sem tudják elszakítani, akik formailag elszakadtak már a zsidóságtól. Alig van zsidó templom, ahol Jom-kippurkor ne lehetne látni egy-két hitehagyottat, akik bár már hosszú évek óta háttat fordítottak a zsidóságnak, de Jom-kippur szentsége előtt nem tudnak menekülni, az engesztelés napjának fensége vissza-visszavonja őket a zsidó templomok forró áhitatába, visszasodorja őket a zsidó sors közösségébe. Mert király ez a nap az ünnepek között, szent és sérthetetlen király, amely ellen lázadni még a legcinikusabb lélek sem mer.

És mégis, nem ebben van Jom-kippur igazi lényege és erkölcsi értéke. Nem az ítéletben és nem a sorspecsételésben, hanem ellenkezőleg — a *megbocsátásban*. A nevét is ettől kapta az ünnep: engesztelés napja. Ez az a nap, amikor a zsidó megbékül önmagával, embertársaival, Istenével. Leomolnak a góg és elbizakodottság válaszfalai, egyformán kicsinyek és bűnösök vagyunk az Ur színe előtt, egyformán rettegünk az elkövetkező ítélettől, hogyan hordhatnánk hát haragot és bosszút mások ellen, amikor mi magunk oly félve igyekszünk elkerülni az isteni sors haragját. Ha valaki vétett ellened, boessás meg neki, mert egé-

szén biztos, hogy te is vétettél valaki ellen, akinek bocsánatát várod. Mindnyájan esendő, hibákkal vert, tévedések kusza hinárijában vergődő emberek vagyunk, nincs miért egyik különbnek tartsa magát a másiknál, mert a magas bíró odafent egyforma mértékkel mér és egyforma szigorral ítél. És csak ha a mi lelkünket eltölti az alázat és megbocsátás érzése, csak akkor remélhetjük a megbocsátást és a

megyelmet égi biránktól.

Ebben a gondolatban inkarnálódik Jom-kippur napjának mély értelme. Ez a gondolat a zsidó nép legősibb sajátja, szellemünk legeredetibb tulajdonsága, amelyet akár népi hivatásunknak is tekinthetünk a többi népek között. Talán sohasem volt olyan szűk séges, mint éppen a mai zürzavaros békétlen világban, hogy ezen a Jom-kippur napon a zsidó templomokból

egyöntetűen szálljon a fohász az ég felé, vajha elérkezne az összes népek Jom-kippur napja, amikor az engesztelés és megbocsátás szelleme hatja át az egymásra acsarkodó, egymás ellen gyűlölettel támadó népeket, hogy végre elkövetkezzék az igazság napja, amikor minden nép saját otthonában, szabadon és külső zsarnokság nélkül élhet népi céljainak és ezen az uton szolgálhatja az emberiség nagy művét.

Az angol birodalmi konferencia megnyitó ülésén Dél-Afrika és Írország delegátusai országuk teljes függetlenségét fogják követelni

London, október 1. Az angol birodalmi konferencia mai megnyitó ülésén Macdonald miniszterelnök mond beszédet. Résztvesznek a konferencián a dominionok, Ausztrália, Dél-Afrika, Írország, Kanada, Újfundland és Újzéländ delegátusai. A konferencia fog-

lalkozni fog a világleszerelési problémával s a gazdasági világhelyzettel is. Nagy érdeklődéssel várják Dél-Afrika és Írország delegátusainak felszólalását, akik azt fogják államaik részére követelni, hogy ismerjék el arra való jogukat is, hogy az angol világbiro-

dalomból adott esetben kiléphessenek és hogy Nagy-Britannia ünnepélyes nyilatkozatban ismerje el teljes függetlenségüket s az angol udvarhoz küldött követeiket diplomáciai képviselőknek tekintse.

A cuzisták és vasgárdisták azzal izgatnak a falvakon, hogy a zsidók megmérgezték Bratianu Jonelt

Ujra teljes erővel fellángolt az antiszemita agitáció a regátban és Beszarábiában

Bucuresti—Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az antiszemita agitáció az egész országban, de különösen a régi királyságban és Beszarábiában teljes erővel folyik. Nyugtalanító hírek érkeznek ezekből az országrészekből arról, hogy *Cuza ágensei* és a Vasgárda hívei csapatostól járják be a falvakat, gyujtóhangu röpiratokat osztogatnak és a falusi lakosságot felhívják arra, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel lép-

jenek fel az őket kiaknázó, megmérgező zsidókkal szemben. A Dimineata legújabb számában arról számol be, hogy Targu-Jiuban is széleskörű antiszemita propaganda folyik. A város falaira lázítóhangu manifestumokat ragasztottak ki, amelyben az országra szakadt minden nyomoruságot a zsidókat teszik felelőssé. „A zsidók voltak azok — írja a manifestum —, akik megmérgezték és eltették láb alól Bratianu Jonelt. Duca,

Titulescu és Argetoianu a „zsidó szabadkőművesek” csabdájába estek”. A Dimineata legélesebb szavakban tiltakozik az ellen, hogy a hatóságok semmilyen intézkedést nem foganatosítottak a manifestumok kiragasztásával szemben, ami annál is rosszabb, minthogy a manifestumok nyíltan gyilkoságra uszítanak. A Dimineata különösnek tartja, hogy mindez *Junian* igazságügyminiszter városában történt.

A stabilizációs kölcsön feltételei állnak utjában az új külföldi kölcsönnek

Titulescu külföldi pénzügyi szakértőkből álló bizottságot akar az országba hozni

Bucuresti—Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi időben ellentmondó hírek terjedtek el azokról a tárgyalásokról, amelyeket Románia a külföldön egy újabb nagyszabású kölcsön felvétele érdekében folytat. Egyes verziók szerint a tárgyalásokat Titulescu vezeti, aki ismeretesen azt az álláspontot képviseli, hogy Romániának a Népszövetség égisze alatt kell a kölcsönt felvennie. Ugyanakkor azonban az a hír terjedt el, hogy a kölcsöntárgyalások nemcsak a Népszövetségen keresztül, hanem ezzel párhuzamosan a genfi, amsterdami és londoni piacokon is folynak és hogy egy nagy londoni tőkecsoport igen jóindulatúan támogatja ezeket a tárgyalásokat. A Népszövetség égisze alatt kötendő kölcsön hírért a Rador hivatalosan megcafolta. A cafolat a vezető angol és fran-

cia lapokban is megjelent, beavatott körökben azonban úgy tudják, hogy a népszövetségi kölcsöntárgyalások híre nemcsak Titulescu intencióit fedi, hanem megfelel a valóságnak. Titulescunak az volt a terve, hogy Genfből külföldi pénzügyi szakértőkből álló bizottságot hozzon az országba, amely tanulmányozta volna az ország gazdasági helyzetét és erről jelentést készített volna a Népszövetségnek, valamint az érdekelteket pénzcsoportoknak. Titulescu a stabilizációs kölcsönt is a Népszövetség égisze alatt akarta megcsinálni. Bratianu Vintila ellenkezésén azonban a jóindulást szenvedtek Titulescu intenciói. A stabilizációs kölcsönt a Blair-csoport és az emögött álló bankok folyósították. A kölcsön felételei értelmében a román állam, ha újabb külföldi kölcsönt akarna felvenni, úgy egyenlő feltételek mel-

lett előnybe kell helyeznie a Blair-csoportot.

Román hivatalos körökben remélik, hogy ez az akadály elhárítható lesz a népszövetségi kölcsön elől. Más kérdés aztán, hogy az az akció, amely ebben az irányban a genfi piacon folyik, sikerrel fog-e végződni, vagy sem. A nemzetközi pénzpiac mai helyzete olyan természetű, hogy kölcsön csak a Népszövetség közvetítésével volna lekötendő, mert egyedül a Népszövetség rendelkezik azzal az autoritással, amely a mai viszonyok között szükséges ahhoz, hogy Anglia, Amerika, Svájc és esetleg Franciaország hozzájáruljanak a délkelet-európai kölcsönhöz. Egyébként a kölcsönt csak elvben lehetne megkötni, mert a kölcsön kibocsátása elháríthatatlan akadályokkal találkozna.

Milyen lesz Palesztinában a következő husz évben a zsidó-arab számarány

A zsidó lakosság száma meg fogja haladni a félmilliót, ami biztosítja a zsidóságnak az ország gazdasági és szellemi vezetését

Jeruzsálem, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). Palesztinai cionista körökben egyre felmerül a gondterhes kérdés, mi történik, ha nem tudunk most gyorsan zsidó többséget elérni Palesztinában. Nem kell-e attól tartani, hogy az arab tömegek bennünket reménytelenül túlszárnyalnak és a jövőben elnyomnak. Az arabok erős, természetes szaporodását csakis erőteljes és gyors zsidó bevándorlással lehetne ellensúlyozni. Ha ez azonban nem sikerül, akkor menthetetlenül el vagyunk veszve.

Ha ez az aggodalom helytálló lenne, akkor eddigi munkánk bizonyára kockán forogna, mert egy nagy bevándorlás eléréséhez (évente 50-100 ezer bevándorló) két feltételre lenne szükség: erőink fokozására és az angol mandatórius hatalom részéről a bevándorlási politika elősegítésére. Sem az egyikre, sem a másikra nem számíthatunk. Sokkal helyesebb, ha nyíltan szembe nézünk a dolgoknak és csak a valóságot vesszük számításba. Nem helyénvaló sem a feleslegzött és fikciók alapuló remény, sem pedig a túlzott félelem. Fontos, hogy ismerjük fel a népi mozgalom fejlődési tendenciáját.

Hivatalos becslés szerint Palesztinában 1920-ban 65 ezer zsidó és 530 ezer arab élt. A zsidóknak az arabokhoz való viszonya tehát megfelel 1:8.2-nek. 1930-ban az arány így alakult: 180 ezer zsidóval szemben 670 ezer arab. Tíz év után tehát a zsidóknak az arabokkal szemben való népesedési aránya ekként változott: 1:3.72. Minthogy az arabok csak természetes uton szaporodnak, nem pedig bevándorlás útján, az ő szaporodásuk 26.4 százalékot tett, vagyis évente 2.4 százalékot.

Ezzel szemben tíz év alatt a zsidó bevándorlás 98 ezer lelket számolt. A természetes szaporodás a bevándorlás számának levonása után tíz év alatt 17 ezer volt, vagyis 26.2 százalék, évente tehát szintén 2.4 százalék. Zsidók és arabok tehát hasonlóképpen 2 és félszázalékos természetes szaporodást mutatnak fel évente. A statisztika kimutatja, hogy az arabok erősebben szaporodnak, viszont halandóságuk is nagyobb a zsidókéénál. A közeljövőben nem várhatunk változást a viszonyokban. A zsidók születési száma nem csökken mindaddig, míg a fiatalok bevándorlása tart. Ezzel szemben a halandóság statisztikájuk csökkeni fog a közegészségi viszonyok, különösen pedig a csecsemővédelem javulása esetén.

Hogyan alakulhat a népesedési probléma a következő husz év alatt?

Az utóbbi tíz évben átlag 10.000 zsidó vándorolt évente az országba. Remélhető, hogy ez a szám a jövőben is fennmarad. E föltevés mellett a zsidók és arabok statisztikája így alakul:

	zsidó	arab	arány
1920	65.000	530.000	1:8.2
1930	180.000	670.000	1:3.72
1940	335.000	850.000	1:2.54
1950	530.000	1,075.000	1:2.03

A mai viszonyok fennmaradása mellett tehát a bevándorlás és szaporodás husz év múlva olyan arányokat fog ölteni, hogy Palesztinában a zsidók el fogják érni az arab lakosság számának felét.

Tegyük fel, hogy különös megerőltetés mellett a bevándorlást fel tudjuk fokozni évente 15 ezer lélekre. (1924-

től 1926-ig átlagban 20 ezer bevándorlónk volt). Ebben az esetben a zsidók husz év múlva elérnék az arab népesedésnek háromötödét. 1950-ben ugyanis 650 zsidó és 1 millió 075 ezer arab lakna Palesztina földjén. Egy félmillió zsidó Palesztinában már azt jelentené, hogy gazdaságilag és politikailag mi lennénk az ország vezető rétege. Még abban az esetben is, ha az arab lakosság fejlődését számításba vennénk. A mesterségesen szított pesszimizmusnak tehát semmi helye nincs és nem igaz, mintha az idő ellenünk dolgozna. Ha mi is dolgozunk, az idő velünk lesz. Amit mi itt felsoroltunk, nem fantom és nem utópia. Ez a legkevesebb, amit

elérhetünk és amit elérnünk kell. Rajtunk múlik, hogy husz év múlva elérjük ezt a számot. Mindennek pedig legfőbb törvénye, hogy természetes bevándorlásunk legyen fiatalokból.

Ami pedig a fejlődés tempóját illeti, ne felejtsük el, hogy Herzl Tivadar Judenstadtja óta egy emberöltő múlt el és ezalatt forradalmasítottuk a zsidóságot és megalapoztuk a Nemzeti Otthont. Ha a következő emberöltő alatt felépítjük a nagy mű falait és betetőzzük, akkor a förténelem előtt igazolva vagyunk. Azok, akik milliós számokkal operálnak, elveszítették az ezres számokkal szemben a realitásukat.

Értekezlet volt a munkanélküliség ügyében a közmunkaügyi minisztériumban

Bucuresti—Bukarest, október 1. Megírtuk, hogy a kormány legfelsőbb gazdasági bizottságának legutóbbi ülésén Pan Halippa közmunkaügyi miniszter megbízást kapott, hogy vizsgálja felül az ország területén az egyre katasztrófálisabb méreteket öltő munkanélküliséget és tegyen javaslatot a súlyos kérdés megoldására. Mint bukaresti tudósítai jelenti, Pan Halippa az utasításnak megfelelően megkezdte körtáviratban az összes munkafelügyelőségeket és utasította őket, hogy azonnal közöljék vele a munkanélküliségre vonatkozó adatokat, valamint azokat a segélymozgalmakat, amiket néhol életbeléptettek.

A körtáviratokra eddig beérkezett jelentésekből konstatalható, hogy a legnagyobb a munkanélküliség a Bánság és Erdély területén, különösen ott, ahol nagyobb ipari vállalatok működtek. A Székelyföldön és Máramarosban a favállalatok leépítése tette katasztrófálisá a helyzetet.

Pan Halippa miniszter hétfőn délelőtt erre értekezletre hívta össze a munkaügyi

minisztérium inspektorait, hogy velük a helyzetet megtárgyalja és esetleg védenként a speciális helyzetnek megfelelő segítséget keressenek a munkanélküliek segélyezésére és munkával való ellátására.

A munkanélküliek népes küldöttsége kereste fel hétfőn délelőtt Teianu pénzügyminiszteri vezérigazgatót, kérve, hogy legalább az adóztatás terén tegyen engedményeket a munkanélkülieknek és tüggeszkedjen fel az ellenük folytatott végrehajtásokat. Teianu megígérte a kérés teljesítését.

Elhatározta, hogy az ország nagyobb városaiban helyi bizottságot alakítanak. Ilyen bizottságot alakítanak Nagyváradon is és ebben a bizottságban helyet foglalnak a polgármester, a megyei tanács elnöke, a munkaügyi felügyelő, a munkaadók és a munkások egy-egy delegátusa, valamint a jótékonyági egyesületek vezetői. Ezek a bizottságok a rászoruló munkanélkülieknek fa és élelmiszer segélyt nyújtanak természetben.

Kína négy fővárosa

Látképek a halódó Pekingből, a most születő Nankingből, Shanghaiából, Kelet Londonjából és a mindig forrongó Kantonból

Peking, október 1. Peking lassu, sorvasztó halállal el fog pusztulni, ha csak nem támad egy új Kublai kán, aki új életre ébreszti. A Mei-San hegyesúson egy fát mutatnak, amelynek ágaira az utolsó Ming-császár felakasztotta magát, amikor a mandzsu királyt elfoglalták. Erről a hegyesúsról nyílik a legszebb kilátás a széles fensíkra, ahol lomhán terpeszkedik a város. Középen fekszik az egykori császári palota sárga cseréptetejével, a tatárvárostól körülvéve és emögött, mint a város falának tetőpontja, C sien-Men toronykapuja ugrik ki. Innen indul ki a legforgalmasabb városrész a kínai városba, a színházodékkal beépített lapos síkságig, ahol ósrégi ciprusok között az egykori Mennyei Templomnak városrésze kezdődik.

Peking az északi főváros. Azért már mégsem tölti be a főváros szerepét. Nanking, a déli főváros megfosztotta a rangjától és a nevét is átkeresztelték Peipingre, ami annyit jelent: az Észak Békéje. Igaz, béke, azonban az enyészett békéje. Egy évvel ezelőtt lakosainak száma még egy és negyedmillió volt, ma azonban már alig több kilencszáz-ezernél. A hajó súlyel és a nyomor képe kísért minden uccában. Siránkozó koldusok állják el a járdák szélét és bűn tenyészik az óváros oduiban. Kora

estén már halotti csend mindenfelé. „Észak Békéje” — ez a Peiking szó tulajdonképpeni értelme, azonban a kínai szimbolikus írásból másképp is lehet olvasni és ez a másik érteleme annyit jelent: „a síró katoná”. Az egykori dicső dinasztia híres pompája megszűnt. Kis borralalóért megengedi a császári palota sarkánytrónusának az őrzője, hogy bárki beülhessen a mandzsu dinasztia szent trónusába, amelyet szegedszót vesz körül, amely trónusba egykor az Eg Fiaán kívül senki be nem ülhetett és amelynek közelébe sem juthatott el egyetlen külföldi, a diplomaták kivételével. Ha megduplázzák a borralalót, az ör behunyja a szemét és a szigorú tilalomtáblák ellenére addig enged fotografálni a szent teremben, ameddig jól esik. Az üzletek rosszul mennek és mindenki menekül a városból, aki tud. Peking haldoklik.

Peking pusztul és Nanking, a régi rivális, új életre ébred. A kínai köztársaság új fővárosa azonban egyelőre nem nagyon pompázó, de idővel reprezentábilis metropolis lesz belőle. Csak három évvel ezelőtt kezdtek rendbehozni és máris cementezett országutja van, amely a kikötőt Szunjatsen díszes nemzeti emlékművével és az élénk színű, kínai stílusban épített közlekedésügyi

minisztériumi palotával összeköti. Egyébként azonban nincs sok látnivaló. A régi Nanking, amely nem egyéb egy nagy kínai falunál, szegyenkezve bujlik meg az állomásépület mögött, kívül az idegen hadihajók látóhatárán, amelyek a Jangese folyón horgonyoznak.

Hogy a belvárost elérhessük, félórát kell autón mennünk a messze terjedő városfalakon belül, sivár vidéken, iszapos pocsolyák között, amelyekben éjszánként fülsüketítően muzsikálnak a békák milliói és amelyekből moszkítókat rajai indítanak adáz rohamot az arrajárók ellen. Szétszórva fekszenek itt a villaszéri épületek, amelyekben a kormányhatóságok és az idegen konzulátusok üttették fel szállásukat. Izzóan süjt a nap és csak a kínai városban nyújt némi védelmet a szorosan összeépített házak és kunyhók árnyéka a könyörtelen napsugarak ellen. Nyüzsgő ember tömeg sűrű a szűk utcákon és koldusok rajzanak minden uccasarkon.

A városban teljesen Európát akarják utánózni, azonban ez az utánzás egyelőre nagyon gyengén sikerül. A nankingiek humora le nem fordítható kínai szójátékkal a következőket mondja: az uccák nem egyenesek — a víz nem tiszta — a villany nem világít — a telefon nem lehet hallani. Nem csoda tehát, hogy a miniszterek és állami tisztviselők legelőbbnyire Sanghaiba mennek az éjszakai vonatokkal, hogy a Majestic vagy Cathay szállókban pompás ebédnél üdüljenek fel a napi fárasztó munka után.

Azonban Sanghai, Kelet Londonja is alaposan megváltozott. A háború kitöréséig — éppugy mint a City Nagy-Britannia fővárosában — Sanghai is külön birodalom volt a birodalomban. Előőrse volt az európai imperializmusnak és szálla volt a kínaiak szemében. Azóta azonban a kínaiak is több hatalomhoz jutottak a városban és nemrég elérték azt is, hogy képviselőik nagyobb számarányban juttattak be a külföldiek mindenható városi tanácsába és a kínai tőke is nagyobb szerephez jut a nemzetközi telepítések özőnében. A kínaiak feltartóztatatlannal mindjogban viszszaosztották az idegenek beözönlését és térhódítását. A luxusszállodák régebben az angolok kezében voltak, ma azonban a legelőkelőbb szálló kínai és a többi szállodákban is részük van a bennszülötteknek. Napról-napra újabb és újabb jogokat vesztenek el az idegenek akiknek előjogaihoz azelőtt nem mertek hozzányulni.

Kiszámított tervszerűséggel szerzi meg magának a kínai társadalom haute volés-ja a legszebb villákat és a legelegánsabb lakásokat. Sanghai lassan, de feltartóztatatlannal újra visszanyeri kínai jellegét.

Ez a város egyébként valóban mindig kínai volt. Még sokkal előbb, mintsem az európaiak egyáltalán tudták a létezéséről, a legnagyobb kikötője volt Kelet-Ázsiának és most sem történik más, mint hogy a kínaiak visszahódítják a kereskedelem terén régi pozícióikat.

Menjünk tovább dél felé ebben a mértelen birodalomban, egészen a tropikus zónáig, ahol Kanton a főváros. A forradalmak fővárosa. Óskinai város, hárommillió lakossal. Innen indul győzelmes útjára észak felé Szunjatsen. Innen támadták meg először a sárga forradalmárok a császári hatalmat. Kíméletlen, irgalmatlan forradalmat csináltak és még a Virágerdő Kolostort is földig lerebombolták, hogy szakítsanak a múlttal és annak minden emléket megsemmisítsék. Csak az előcsarnokot hagyták épségben Buddha ötszáz aranyozóbrával. Pótolhatatlan, felbecsülhetetlen műemlékek estek a nemzeti felkelésben a népharag áldozatául. A sárga virágoktól övezett hegyesúson a Hetvenkét Vértanu emléke áll, akiket röviddel a monarchia megdöntése előtt a régi uralom kivégeztetett. A kínai köztársasági mozgalomnak lépten-nyomon más és más emléke bukkan fel Kanton uccáin. Hatalmas emlékműveket állítottak Szunjatsennek, aki halála után is tovább él a tömegek emlékeztetésében, mint Kanton legnagyobb fia, aki szenvedélyes déli vérmérsékletével dadalra segítette a népakaratot. Az uccák pedig még véresek azoktól az uccai csatáktól, amelyek során elkeveredett küzdelemmel sikerült a legutóbbi felkelést leverni.

Mani

Elő

Bucuresti—B Uj Kelet tudó volt kitzve M dienciája az ur eia eie óriási politikai körök lános vélemény fordulóponot kai életben. I hogy Maniu ez uralkodó elé a kának egy hón tásáról szóló ki nyiben az ura írja, ez természet z, hogy a kin legi kormány lalt állást, az egyes nemzeti tiltakozásai ell irásának vissz azt jelentette nem hajlandó a norálni és ez után vonta vo mondását.

A min a parla

A nemzeti p lyesebben Man tette az előkés ségre. Maniu h lést folytatott rai és Traian kel. A miniszte gát a törvényh a parlament elfoglalt állás a magatartásr a szenátus a lemondásával, Maniu által v párti kormány

Az nek

Az ellenzék nyancsak fel kormányválság az a vereszkán élenek az elm do természetese a kívánságát, távozása után gye át az orsz Maniu egésze képzeltető el a teremtsé és a parlament egy támogatasson. I pártokhoz tar nemzeti-parasz alakítani, az e lamenterek az ban leszavazna szont semmit egyezése és ho hat Maniu m kormány alak feloszlata re utóbbi lehető minden áron

Cs au

Ilyen körül sziminek látsz many helyén zis csak a jöve méit aktuális várt audiencia ról váratlanul esütörtökre h rökben valós uralkodó kom gett mégis es mentí szesszió dekretumot.

Ma délelött végrehajtó biz elnökelete alati vezetek vezet kifejtették az dosításával k A vidéki pár uralkodóval tébb és nyíltá vanták. Ezen tervezet azon amelyek a me problémákkal zai liberáliso törvény eltő körték a man

Nőlgycék és férfiak! Szép és tartós hajszínt csakis a „HENOL” vagy „HENNE ROYALE” hajfestőszer által érhetnek el

Maniu mai királyi audienciáján dől el a kormány sorsa

Előreláthatólag csak januárban lesz aktuális a kormányváltás kérdése

Bucuresti—Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőttre volt kitéve Maniu miniszterelnök audienciája az uralkodó előtt. Az audiencia elé óriási érdeklődéssel tekintettek politikai körökben, mert az volt az általános vélemény, hogy ez az audiencia fordulópontot fog jelenteni a belpolitikai életben. Ismeretes volt ugyanis, hogy Maniu ez alkalommal terjeszti az uralkodó elé a parlament őszi ülészakán egy hónappal való meghosszabbításáról szóló királyi dekrétumot. Amennyiben az uralkodó a dekrétum aláírja, ez természetesen egyértelmű az az, hogy a király továbbra is a jelenlegi kormány megtartása mellett foglalt állást, az ellenzéki vezeték, sőt egyes nemzeti-parasztpárti miniszterek tiltakozásai ellenére is. A dekrétum aláírásának visszautasítása ezzel szemben azt jelentette volna, hogy az uralkodó nem hajlandó a kormány kívánságát honoralni és ez természetesen maga után vonna Maniu azonnali lemondását.

A miniszterelnök tanácskozásai a parlament elnökeivel

A nemzeti-parasztpárti kormány, helyesebben Maniu miniszterelnök megtette az előkészületeket mindkét eshetőségre. Maniu hétfőn hosszabb megbeszélést folytatott Pop-Csieső István kamarai és Traian Bratu szenátusi elnökökkel. A miniszterelnök informáltatta magát a törvényhozó testület két elnökével a parlament elhalasztásával szemben elfoglalt álláspontról, valamint arról, a magatartásról, amelyet a kamara és a szenátus a Maniu-kormány esetleges lemondásával, vagy egy esetleges nem Maniu által vezetett nemzeti-parasztpárti kormányval szemben tanúsítana.

Az avereskánusok felkészülnek minden eshetőségre

Az ellenzéki pártok természetesen ugyancsak felkészültek egy esetleges kormányváltás lehetőségére. Különösen az avereskánusok mozgolódtak igen élénken az elmúlt napokban. Az uralkodó természetesen mindig fenntartja azt a kívánságát, hogy a jelenlegi kormány távozása után koncentrációs kabinet vegye át az ország ügyeinek irányítását. Maniu egésze alatt azonban nem igen képzelhető el a pártok közötti béke megteremtése és az sem, hogy a jelenlegi parlament egy ilyen pártközi kormányt támogatjon. Iunian hajlandó volna más pártokhoz tartozó elemek bevonásával nemzeti-parasztpárti többségi kormányt alakítani, az erdélyi kormánypárti parlamenterek azonban már az első napokban leszavazták Iuniant, Mironescu viszont semmit sem csinál Maniu beleegyezése és hozzájárulása nélkül. Ha tehát Maniu mégis lemondana, úgy új kormány alakítása esak a parlament feloszlata révén lehetséges. Ezt az utóbbi lehetőséget azonban az uralkodó minden áron ki akarja kerülni.

Csütörtökre halasztották az audienciát

Ilyen körülmények között mégis valószínűnek látszik, hogy a Maniu-kormány helyén marad és a kormánykrisz is csak a jövő év januárjában válik ismét aktuálissá. A nagy érdeklődéssel várt audiencia egyébként ma délelőttől váratlanul közbejött okok miatt csütörtökre halasztódott. Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy az uralkodó komplikációk elkerülése végett mégis csak alá fogja írni a parlamenti szesszió meghosszabbításáról szóló dekrétumot.

Ma délelőtt összeült a liberális párt végrehajtó bizottsága Bratianu Vintila elnöke alatt. Az egyes vidéki szervezetek vezetői sorra felszólaltak és kifejtették az új programtervezet módosításával kapcsolatos kívánságaikat. A vidéki pártvezetők elsősorban is az uralkodóval szembeni lojalitás ösztönzését és nyitabb kihangsúlyozását kívánták. Ezenkívül kérték a programtervezet azon részeinek módosítását, amelyek a mezőgazdasági és pénzügyi problémákkal foglalkoznak. A dobrudzsai liberálisok az ujdobrudzsai agrártörvény eltörlésének szükségességét kérték a manifesztumban leszögezni.

A vezérőrbizottság ülése igen nyomott hangulatban folyt le. Bratianu Vintila ellen intranszignens magatartása miatt általános az elkeseredés és a jelenlévők egy olyan felszólalásra várnak, amely alkalmat és lehetőséget adna a jelenlegi pártvezetőséggel szembeni elégedetlenség kirobantására. Argetoianu nem vett részt a vezérőrbizottság mai ülésén sem. Hívei azzal indokolják ezt a távolmaradást, hogy

Argetoianu különböző missziókat vállalt magára a párt nevében az uralkodónál, akinek ígéreteket tett a liberális párt programjának, különösen a külföldi tőkével kapcsolatos módosítására. Az új programtervezet Argetoianu ígéreteinek teljes dezavválását jelenti, mert ez a tervezet a régi liberális program kifordított mása csupán. Az a memorandum pedig, amelyet Bratianu Vintila az uralkodó elé

A kormány nem gondol arra, hogy hatalmi intézkedésekkel szállítsa le a kamatokat

A bankvezérek sürgős intervenciót várnak a kormánytól a gazdasági válság megoldása érdekében

Bucuresti—Bukarest, október 1. A pénzügyminisztériumban ma délelőtt Popovici Mihály pénzügyminiszter elnökelete alatt értekezlet volt, amelyen résztvettek Mihalache és Manoilescu miniszterek, Raducanu volt munkaügyi miniszter, Cesar Popovici, a Banca Nationala igazgatója és a bukaresti nagybancok vezetői. A megbeszélés tárgyát a mezőgazdasági adósságok rendezésének kérdése, valamint a kamatok leszállításával kapcsolatos problémák képezték. Az egyes bankvezérek felszólalásai során rámutattak arra, hogy az országban a helyzet valóságosan katasztrofális és annak szükségességét hangoz-

tatták, hogy a kormány sürgősen interveniáljon, mert ellenkező esetben összeomlás fenyegeti az országot. A megbeszélést ma este folytatják és azon már maga Maniu miniszterelnök fog elnökölni.

Az ellenzéki lapokban különböző hírek jelentek meg arról, hogy a kormány hatalmi intézkedésekkel akarja leszállítani a kamatokat, sőt egyes lapok arról is tudni vélték, hogy a kormány az adósságok eltörlésére és a tőke kisajátítására készül. E hírekkel kapcsolatosan Popovici pénzügyminiszter ma délelőtt a következő nyilatkozatot tette az újságírók előtt:

akar terjeszteni, egyenesen olyan kitételeket tartalmaz, amelyek teljesen szem előtt tévesztik a megváltozott helyzetet és a liberális pártnak az új helyzettel kapcsolatos kötelességeit.

Bucuresti—Bukarest, október 1. Manoilescu közlekedésügyi miniszter ma délelőtt kijelentette az újságírók előtt, hogy az állam nem kívánja a Steward-cégtől, hogy a Westminster Bank garancialevelét mutassa be az utépítési szerződéssel kapcsolatosan, miután Steward magára vállalta a munkálatok finanszírozását. Az Adevurul úgy tudja, hogy a szerződés érvényben tartása miatt egyes parlamenti terek a parlament őszi szessziójának megnyitása után meg fogják támadni a közlekedésügyi minisztert.

Egy nagyváradai ezredes a katonákhoz intézett beszédében kijelentette, hogy minden zsidó kommunista és ki kell irtani az összes zsidókat

Ullmann nagyváradai tanácsos leleplezése a kaszárnyákban folyó antiszemita agitációról a városi tanács husz szavazattal tizenöt ellenében elutasította az Unirea bank kölcsön-ajánlatát

Oradea—Nagyvárad, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradai városi tanács tegnapi ülése, amint azt mai lapunkban jelentettük, váratlan szenzációkkal szolgált. Alig ültek el azok az igazalmak, amelyeket David tanácsosnak a rendőrségi brutalitásokról elmondott felszólalásai váltottak ki, újra heves szöcsatákban bővelkedett a tanácsülés vitája.

A kölcsönről szóló vita során Ullmann Sándor városi tanácsos hosszú beszédében esetelte, hogy miért nem tud Nagyvárad városa tisztességes kölcsönhöz hozzájutni. Elmondotta, hogy a tőkének egyáltalában nincsen bizalma Nagyváradban szemben. A város minden ellenszolgáltatás nélkül elherdálta ingatlanait, egy házat ajándékozott a Casa Nationalának és elajándékozta több értékes telkét.

Majd arról beszélt, hogy a bizalmatlanság azért is jogosult, mert Pop Romulus törvényellenül ül az alpolgármesteri székben. Emiatt a tanács összes határozatai voltaképpen érvénytelenek és bíróság előtt meg lehetne támadni a városi tanács határozatait. Ullmann ezután elmondja, hogy az angol gyarmatok 3 százalékos kölcsönt élveznek, Nagyvárad pedig semmilyen áron sem tud kölcsönhöz jutni.

A városi tanács tagjai nagy izgalommal hallgatták Ullmann beszédét, de az izgalom még fokozódott, amikor Ullmann ráteremt arra, hogy a kaszárnyákban antiszemita agitáció folyik.

Felkértek engem arra, — mondotta Ullmann — tárjam a nyilvánosság elé, hogy Popescu Constantin ezredes antiszemita agitációt fejt ki a kaszárnyákban s a katonáknak tartott beszédében azt mondotta, hogy minden kommunista zsidó és minden zsidó kommunista, tehát a zsidókat egyszerűen ki kell irtani. Ullmann bejelenti, hogy kész tanukat megnevezni, akik ezeket a kijelen-

téseket hallották. A kisebbségi tanácsosok felháborodott kifakadásokkal itélték el a kaszárnyai antiszemitizmus megnyilatkozásait s percekig tartott, míg Lázár polgármesternek sikerült a rendet helyreállítania.

Ezután szavazásra tették fel az Unirea bank kölcsönajánlatát, amelyet a városi tanács 20 szavazattal 15 ellenében elvetett.

Egy kolozsvári könyvkereskedőt előbb megverték a csendőrök azután letartóztatták hatóság elleni erőszak címén

A Wesselényi ucai tűz furcsa epitégusa

Cluj—Kolozsvár, október 1. A keddi bolttűznek, amelyről tegnapi számunkban részletesen beszámoltunk, furcsa epitégusa támadt. A hatalmas tűznek óriási nézőközönsége akadt és a rendőrség mellé néhány fegyveres csendőrt is kivezényeltek a rend fenntartására.

A csendőrök ezután „hivatásuk magaslátán állították”. Azt hitték, hogyha már kivonultatták őket, feltétlenül „dolgozniok” is kell és a kíváncsi járó kelőket minden előzetes felszólítás nélkül gyomrozni kezdek.

Erre a sorsra jutott a kolozsvári Boros könyvkereskedő cég Gridl Manó nevű üzletvezetője is, aki méltatlanul kezdett a durva bánásmód miatt, mire a csendőrök rátámadtak és irtózatosan elverték. A súlyosan brutalizált fiatalember evikkerét összetörték, botja pedig a földre esett. Ezt a botot használta fel az egyik csendőr arra, hogy a brutalizált fiatalember ellen súlyos vádat kovácsoljon.

A földreest botot ugyanis eltette „corpus delicti”-nek és ma délelőtt tett feljelentésében azt állította, hogy Gridl botjával támadt rá. A csendőr jelentése értelmében a rendőrség ma délelőtt őrizetbe vette a fiatal könyvkereskedőt, akit kihallgatása után átkísértek az ügyészséghez.

A csendőr jelentése már csak azért is fantasztikusan hangzik, mert ha a könyvkereskedő valóban erőszakot használt volna a csendőrrel szemben, úgy azonnal letartóztatták volna.

החיות מתקבלות לשנת הוצא

האשכול

שנה ב קלוש

יוצא אחת לשבוע בעריכתו של יעקב שאמועל

לשנה 250 ליי. להצי שנה 130 ליי

הכתבת

Haeskol Cluj, Sanatorul Parc

חתמו והחממו על השבועון העברי היחיד האי-מפלגתי ברומניה

A londoni gettó

Zangwill elbeszéléseiből tudjuk, hogy a City London gazdag belvárosa mögött húzódik az East-End, a menekült zsidók nyomortanyája. Ezt a szomorú városrészt az angolok rendszerint csak ünnepnapokon szokták meglátogatni, mert ilyenkor a város maga halott és még az automaták sem működnek, annak dacára, hogy máskor üzletzárás után is ellátják az automaták legalább cigarettával az embereket. Élet csakis az East-Enden van ilyenkor. Tarka és népes piacok, zengő utcák, az árusítók kiáltozásai, újságrikkancsok, piaci és mozgóárusok egészen keleteurópai jelleggel. Az ember Varsóban, vagy Amszterdamban, vagy a newyorki Boweryben képzelettel magát.

Am a zsidó negyedek hasonlósága mellett a londoni gettóban mégis találunk egészen jellegzetes dolgokat.

Az East-Enden vasárnap és keresztény ünnepnapokon ugyanis, cserében azért, mert a zsidók a szombatot és az öt ünnepeiket tartják, mindenféle üzletnek meg van engedve, hogy nyitva tartson. Az üzletek címtábláin jiddis nyelvű feliratok díszelnek és a kerületben lévő hivatali épületek felett az angol szöveg mellett ott van a jiddis felírás. A füzjelző készülékeken is olvasható: Is a Faier zerbrecht dos Glos. A rendőrök, akik be vannak osztva ebbe a negyedbe, jól beszélnek jiddisül és természetesen olvasnak is ezen a nyelven. E tudásukért külön prémiumban részesülnek.

Zangwill egészen más londoni gettót látott. Amióta megírta híres gettótörténetét, az East-End alaposan megváltozott. Anglia már nem enged a keleti bevándorlókat Londonba, még átmeneti stációként sem használhatják ezt a furcsa városrészt, amely valósággal ontotta magából Amerika és Anglia számára a zseniális embereket. Rudolf Kircher mutatta ki, hogy számos angol közgazdász, akinek úgy az állam, mint az angol közgazdaság nagy hasznát látta, a londoni gettóból került ki.

A nyomor ma is nagy, de korántsem olyan, mint amilyen Zangwill idejében volt. Mindenki igyekszik egészséges lakásban eltölteni életét. Üzlet-üzletre van halmozva, a boltok előtt dus halmokban az áru; nemesak régi limlomok, hanem friss áru is áll a vasárnapi sétára és vásárlásra ideerülő angolok rendelkezésére. Vasárnap valóságos emberáradat hüm pölyög az utcákon, kerékpárosok, fényképezőgépekkel felszerelt turisták és sok-sok munkás, aki itt olesóbban reméli szükségleteit beszerezni. Különösen konfekciót, ujat és régít kaphatnak itt egészen olesón. Az angol urak levetett ruhái és jelmezei némely helyen nagy áruházakban vannak felhalmozva. De lehet kapni az autógumi tól, a patefonlemeztől kezdve mindent, ami házi szükséglet, vagy háziluxus.

A londoni gettó vasárnapi látogatói a turistákon és kíváncsiszkodókon ki-

vül főleg matrózok és katonák, akik vasárnap szabadok. A parasztok is vasárnap jönnek Londonba a zsidó negyedbe bevásárolni. Kinaiak, malájaiak és hinduk százával nyüzögnek a gettó sikátorai között és a piacokon.

A lakások nem valami gondozottak, de nem annyira elhanyagoltak, mint a varsói, vagy leMBERGI zsidó negydek házai. A gyerekek gondozottak.

maszatos kicsiny fiukat és leányokat nem is lehet látni ezen a környéken. A lakosság egyébként tisztán beszél angolul és a bevő észre sem veszi, hogy London eme részén a zsargon uralkodik. A londoni zsidó piac nem sokára kereskedelmi centrum lesz, a londoniak nélkülözhetetlen vasárnapi vására. A Zangwill-féle nyomor már tűnedezőben van.

Egységfrontban vesznek részt a lengyelországi cionisták a szejmválasztásokon

Varsó, október 1. A lengyelországi cionista szervezetek és csoportok együttes ülésben tárgyaltak tegnap a lengyel parlamenti választások ügyében. Az az egységes álláspontra alakult ki, hogy az összes cinosta szervezetek minden körülmények között egységfrontot alkotnak, hogy minél imponálóbban vehessenek részt a szejmválasztásokon. Ezután technikai és taktikai kérdéseket tárgyaltak le, majd megválasztották

a cionista blokk végrehajtóbizottságát. Elhatározták, hogy az összes bizottságok, csoportok, hitközségek és más zsidó testületek vezetőit gyűlésre hívják egybe vasárnapra, ahol eléjük terjesztik a blokk javaslatait.

A végrehajtóbizottságba beválasztották J. Grünbaum, dr. Rosmarin klacionista szejm-képviselőket, H. Farbstein képviselőt, a Mizrahi és J. Lewit, a Hitachdut részéről.

A moszkvai cseka főnöke hosszú cikkben ismeri be, hogy 48 ellenforradalmárt bírói ítélet nélkül végeztetett ki

A legnagyobb kitüntetést fogja kapni Menzhynszky tettéért

Riga, október 1. Az ide átesempészett orosz lapok talán soha nem lihegték olyan forró gyűlöletet, mint a mostani időkben. Még nem volt például eset arra, hogy a cseka főnöke a nyilvánosság elé lépjen. Most megtörtént.

Menzhynszky, a cseka főnöke hosszú cikkben számol be arról, miképpen végezték ki azt a 48 ellenforradalmárt, akiket azzal vádoltak, hogy „a proletárok kiéheztesére esküdtek össze”. Menzhynszky cinikusan elismeri, hogy minden bírói ítélet nélkül lötték őket agyon.

De kell-e bírói ítélet ott, — írja többek között a cseka főnöke — ahol az egyik vádlott nyíltan dicsekszik a nemesi származásával, a másik pedig azzal, hogy ezredes volt, a harmadik azzal büszkélkedik, hogy négy gyárának kéme nye füstölt, amíg szabadság volt Oroszországban, a negyedik a cár iránt való hűségéről szavalt...

A cseka főnöke ezzel tulajdonképpen azt ismeri el, hogy Oroszországban még mindig erős hívei vannak a régi rendnek.

A szovejtlapok valóságos dervistáncot járnak a 48 kivégzés körül. Szerintük ez újabb bizonyítéka annak, hogy még nem halt ki a forradalmi szellem Orosz-

országban. Akármennyit erőlködnek azon, hogy kiirtsák ezt a szellemet, amikor szükség van rá, fellángol és irgalmatlanul lesújt a bünsőökre.

Demján Diebny, a szovjetkörtársaság „koszorus poétája” külön himnuszt írt abból az alkalomból, hogy a cseka ily véres módon ismét a nyilvánosság elé lépett. A himnusz refrénje körülbelül így szól:

„Üdv neked, üdv neked, üdv neked, Aki oly röviden és élesen hallatod a proletárfejjereket!”

Az összes gyárakban, műhelyekben és irodákban munka után gyűléseket tartottak s ezek a gyűlések határozati javaslatokat fogadtak el, amelyek üdvözlölik a csekát „emberséges munkája” elvégzése alkalmával. A határozati javaslat felszólítja a csekát, hogy ne álljon meg féluton. Minden ellenforradalmárt irtson ki irgalmatlanul. Még a módját is megjelöli a határozati javaslat — mindenki elpusztítandó, aki nem proletár származású.

A népbiztosok legutóbbi gyűlésén felmerült az a gondolat, hogy a cseka vezetőjét a legnagyobb kitüntetéssel kellene jutalmazni „bátor tetteiért”. A legnagyobb kitüntetés Szovjet-Oroszország

Művészi

perzsaszőnyeg

szővött gobelin, karamani függöny, külföldi fonalak, szővőkellékek legelőnyösebb beszerzési forrása

SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Ea. Ciorgaru (Uri-) 14

ban most Lenin Erdemrendje. Igen valószínű, hogy a cseka feje el is nyeri ezt a kitüntetést.

A gyárakban azzal akarják emlékeztetést tenni a 48 alkalmára, hogy egy kormányozható léghajóra gyűjtenek s ezt a léghajót „Erős Kéz” névre fogják keresztelni.

Nem nehéz észrevenni, hogy ezt a tomboló lelkesedést csak a hivatalos parancs keltette életre. Az orosz nép szintén megdöbbenve nézi a kommunisták vérengzéseit. Jellemző az orosz nép magatartására, hogy már dolgozni sem akar a gyárakban. Erre mutat az a körülmény, hogy éppen most hirdették ki egy új törvényt, amely a szó szoros értelmében a kényszermunkát lépteti életbe.

Az utóbbi időben mind sűrűbben fordult elő hogy a munkások tömegesen hagyták ott a gyárakat, mert nem bírták el az ottani életet. Éhbéért kellett dolgozni, olyan rettenetes viszonyok között, hogy százával szöktek meg. Az új törvény értelmében, aki a munkahelet elhagyja, éppen olyan szökevénynek tekintendő, mint a katonaszökevény. A törvény egyik paragrafusa így szól:

1. Aki munkahelyét engedelem nélkül elhagyja, első ízben egy évtől öt évig terjedhető számú büntetéssel büntetendő. (Száműzetés alatt azt kell érteni, hogy az illetőt olyan vidéken dolgoztatják, ahol egy-két évi munka után mindenki elpusztul.)

2. Aki munkahelyét engedelem nélkül másodszor is elhagyja, az illetőt a gyári bíróság azonnali halálra ítélteti.

Ezzel a drákói törvénnyel próbálják elérni, hogy a gyárakban és a műhelyekben dolgozathassanak. A termelés tudvalevően állandóan csökken s így természetesen az általános elszegényedés mindmagasabb fokra hág. Talán legjobban jellemzi a Szovjet-Oroszországban lévő nyomorúságot az a tény, hogy új ruhát már alig tud magának valaki vásárolni. A hivatalos hatalom is elismeri ezt. Éppen erre való tekintettel a népbiztosok tanácsa most egy rendeletet adott ki, amelynek értelmében „foltozó műhelyeket” kell berendezni. Ilyen az élet most Oroszországban.

Megtalálták a rák kórokozó baktériumát?

Uj szer a tuberkulózis gyógyítására

Berlin, október 1. A lüllichi orvoskongresszuson a Pasteur-intézet szenzációs közlést tett, amely szerint Rappin egyetemi tanárnak sikerült hosszú kutatás után megfejteni a rák keletkezésének rejtélyét, miközben a tuberkulózis elleni harcra is sikeres fegyvereket talált. Az első hivatalos jelentésben Rappin tanár közli, hogy a tüdőbaj legyőzésére felfalált gyógyszer a praxis által már annyira tökéletessé vált, hogy most már csak át kell adni az orvosi használatnak.

Az oltásokat már sikerrel hajtották végre betegekben. A kór és a betegség stádiuma nem jelent semmi különbséget a gyógyulás terén.

A második jelentés, mely szintén Rappin tanár nevében olvastak fel, tudtára hozza a szakembereknek, hogy hosszú kutatás után sikerült egy mikroba felfedezni, amelyet Rappin a rák kórokozájának tart. A bacillus felfedezése nagy lépést jelent a betegség gyógyítása felé. A Rappin által leírt mikroba egy fajtája a Staphylococcusnak, mely egyéb geanyes daganatoknak is okozója.

A bécsi szakemberek szkeptikusok Rappin tanár találmányával szemben. Már többször híresztelték a rákbacillus felfedezését, de a remények még sohasem teljesültek be.

A KÖNYVPIAC SZENZÁCIÓJA
INFANTERISZT S V E J K. KAP-
HATÓ AZ UJ KELET KÖNYV-
OSZTALYABAN.

„Seibt” rádió

modell 1930—1931

Világsláger!!

Kérje a vételkötelezettség nélküli bemutatását a képviselőtől

Kun Mátyás Fia
CLUJ, Calea Victoriei 2.

Tekintse meg

JUDOVICS

Cluj, Calea Regele
Ferdinand 9. alatt

ujonnan átalakított és megnagyobbított selyem és
textilkülonlegességek aruházát, ahol

október hó 30-ig

minden 1500 lejen felüli vásárlásnál
egy ruhára való

ajándékozunk

Áraink:

Intézeti paplanok	Lei
1 méter házivászon	— Lei 29
1 méter batiszt	— Lei 29
1 méter tennis-flannel	— Lei 29
1 méter jómínőségű flannel	— Lei 35
1 méter sötétkék intézeti szövet	— Lei 85
1 méter 100 cm széles voil szövet	— Lei 150
1 méter 140 széles alsólepedő vászon	— Lei 68
1 méter Crépp de Chine	— Lei 295

Kérjük kirakati reklámárainkat figyelemmel kísérni!!

A BACCA

19 máj
a szat

Sighet—Már
(Az Uj Kelet
most már tudja
az érettségi viz-
ad, lehet figy-
csak most esz-
kihirdették az
a máramarosi
turánra közül
egy, no igen, a
sze, ennek is k-
egynek, így m-
eredmény kih-
az elnök ur szá-
méltóak.

Szeptember
ron az érettsé-
már és Máram-
százkilencvenk-
Elnöknek dr.
egyetemi taná-
rium.

Hogy az els-
be volt, Meru-
nek tartotta,
Nem valami
ciót vágott ki,
és ebből a röv-
szemhunyoritá-
meg kellett ér-
jük.

— A baccala-
rúti professz-
én képviselm-
leszek, hogy e-
nebb legyen.

A bizottság
programjához.
Egyetlenegy m-
gódott át a vi-
Salamon tudta-
von indult V-
csatájába, leh-
átengedték, m-
csak általános-
gyetlenségéről.
ciáján nem e-
harcnak a zsi-

Az ifju ener-
ratnak ezen a
tenetes vészha-
fáradt zsidó k-
elnökének ké-
— Mi a nem-

Román kollé-
rútiu irtózik
szemtanui vol-
netnek, még az-
ján, amikor a
főnöknő legjöl-
beszél s Meru-

— Nem érten-
egy zsidó lány-
S az első ne-
hogy az a zsi-
az elnök azon-
kegyetlenebb
receptjéhez ho-
Mihály Vitéz
deklódn a b-
kihangsúlyozva
ségének a kérd-
dó diákok fejé-
a töméntelen
álmatlan éjsza-
villámütötte-
tatlanba. Kár

„Ö-
dó

A baccalaure
Merutiú profes-
volt felszerelv-
magát, senkit s
ledni s talán
panaszoktól tar-
beli vizsgák er-
na, este tíz óra
és elvágott

Szatmáron k-
az eredmények
nem volt sehol-
csak a telefon-
főn utján mon-
A bizottság egy-
te, hogy ki fog

A BACCALAUREATUS: HÁBORU

Merutiu professzor: a kapitány
A zsidó diákok: a hősi halottak

19 máramarosszigeti zsidó fiú közül 18 bukott meg a szatmári érettségi vizsgán, amelyen Merutiu professzor képviselte az államhatalmat és azon volt, hogy a háboru mánél kegyelenebb legyen

Sighet—Máramarossziget, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Hát igen, most már tudjuk, hogy a program, amit az érettségi vizsga bizottságának elnöke ad, lehet figyelemreméltó. Igaz, erre csak most eszméltünk rá. Most, hogy kihirdették az eredményt és kislült, hogy a máramarosi zsidóság tizenkilenc maturausa közül tizennyolc megbukott és egy, no igen, egyetleneg átment. Persze, ennek is kell örövendünk, ennek az eredménynek is kell örövendünk, ennek az eredmény kihirdetése óta tudjuk, hogy az elnök ur szavai lesújtóan figyelemreméltóak.

A zsidó diákok elesnek a baccalaureatus frontján

Szeptember 15-én kezdődtek Szatmáron az érettségi vizsgák. Szilágy, Szatmár és Máramaros megyékből összesen százkilencvenkét növendék jelentkezett. Elnöknek dr. Vasile Merutiu kolozsvári egyetemi tanárt delegálta a minisztérium.

Hogy az első napon a bizottság egybe volt, Merutiu professzor szükségesnek tartotta, hogy programot adjon. Nem valami hosszú lére eresztett dikciót vágott ki, csak egy tömör mondatot és ebből a rövid programból és az apró szemhunyorításokból a bizottság tagjai meg kellett értsék, hogy mi a teendőjük.

— *A baccalaureatus* — mondotta Merutiu professzor — *egy harc, melyben én képviselem az államhatalmat s azon leszek, hogy ez a harc minél kegyelenebb legyen.*

A bizottság elnöke következetes volt programjához. A harc kegyetlen volt. Egyetleneg máramarosi zsidó fiú verődött át a vizsgán. Lehet, hogy Fuchs Salamon tudta, hogy milyen színű lovon indult Vitéz Mihály leghíresebb csatájába, lehet, hogy nem tudta. De átengedték, mert Merutiu professzor csak általánosságban beszélt a harc kegyetlenségéről, de a bizottság konferenciáján nem említette, hogy ennek a harcnak a zsidóság adja meg az árát.

Mi a nemzetisége?

Az ifju energiának és tehetséges akaratnak ezen a nagy esődjén, mint rettenetes vészharang kongott a holtrafáradt zsidó diákok fülébe a bizottság elnökének kérdése:

— Mi a nemzetisége?

Román kollégáiktól tudták, hogy Merutiu irtózik a zsidóktól, sőt egyesek szemtanúi voltak a folyosón egy jelenetnek, még az írásbeli vizsga első napján, amikor az egyik szigeti osztályfőnök legjobb növendéke érdekében beszélt s Merutiu ráírvált:

— *Nem értem, miért exponálja magát egy zsidó lányért!*

S az első napon már azt is tudták, hogy az a zsidó lány megbukott, mert az elnök azon volt, hogy a harc minél kegyelenebb legyen. A kegyetlenség receptjéhez hozzátartozott az is, hogy Mihály Vitéz lovának a színe iránt érdeklődjen a bizottság, de amikor jól kihangsúlyozva a maturaúrsok nemzetiségének a kérdését is forszírozták, a zsidó diákok fejében boszorkánytáncot járt a tömöntelen anyag, amit számtalan álmatlan éjszakán magukba kintoztak s villámütötten törődtek bele a változhatatlanba. Kár volt, igazán kár...

„Örvendjenek, hogy egy zsidó átment“

A baccalaureatus kegyetlen harcában Merutiu professzor kitünő fegyverekkel volt felszerelve. Állandóan kísérte magát, senkit se hagyott magához közelni s talán azért, mert kellemetlen panaszkotól tartott, *anélkül, hogy a szóbeli vizsgák eredményét kihirdette volna, este tíz órakor autóbá vágta magát és elvágatott Szatmárról.*

Szatmáron közben izgatottan várták az eredmények kihirdetését, de az elnök nem volt sehol. Nagykárolyban rohant csak a telefonhoz a professzor és telefon útján mondta be az eredményeket. A bizottság egyik tagja még megjegyezte, hogy ki fog látszani a lóláb, mert a

tizenkilenc máramarosi növendék közül tizennyolc megbukott. Erre Merutiu, a kegyetlen harc bajnoka és az államhatalom rettenthetetlen képviselője, nyugodtan mondta be a kagylóba:

— *Örvendjenek, hogy egy zsidó átment!*

... S Máramaros negyvenháromezer zsidó lelke most Kippur napján hálatelt szívvel gondol Merutiu professzorra is, kinek jóvoltából Fuchs Salamon átment az érettségi vizsgán. Ámbár az sem biztos, hogy tudta, milyen színű lovon indult híres csatájába Mihály Vitéz...

Van-e joga a zsidóságnak zugolódni?

Hogyné volna joga a zsidóságnak zugolódni, hiszen Szilágy, Szatmár és Máramaros három erősen zsidó lakta

megye és minden egyes megyéből egy-egy zsidó maturaús ment át az érettségi vizsgán. Ezek szerint a helyzet a következő:

Nagy-Romániának 71 vármegyéje van. Minden évben kétszer vizsgáztatnak. S ha Merutiu professzor mintájára a baccalaureatus kegyetlen harcának többi képviselői is így képzelik el az óhajtott szelekciót, akkor Nagy-Románia egymillió zsidó lelke évente 142 maturaús eskik. Lehet, hogy csak az erősen zsidó lakta megyékben állítják fel így a tételt. Másutt elég két megyéből egy zsidó maturaús s évente az ország zsidósága csak száz érettségi bizonyítványt kap. Hát száz érettségi bizonyítvány az semmi? Önkéntelenül is felvetődik a kérdés: *ennyi belátás mellett szabad-e a zsidóságnak zugolódni?*

Merutiu professzor taktikája és a közvélemény

Alkalmunk volt beszélgetni a növendékek szüleivel. Csak azok küldték gyermekeiket a vizsgára, kiket a tanári kar is biztatott. Mert a tizenkilenc máramarosi növendék közül tizenöt tisztá jeles tanuló volt. S most, hogy egy kivételével valamennyien megbuktak, a szegény szülők sajnálják és sinylelik a költséget.

— Háromezer lejbe került ez a hecc — mondja az egyik apa — és ezt az összeget kénytelen voltam a Jointbankból felvenni. A tanárok biztattak, azt mondták, hogy kár volna annyiba hagyni a tanulást, amikor olyan kitünően vizsgázott minden osztályban. Felvettem hát a költsémet és most nyöghetem, míg letörlesztem. Csak azt nem értem, hogy miért fogadnak el minden jelentkezőt. Mondják meg egyszerűen, hogy Máramarosból csak egy zsidó növendék mehet át, mi magunk között sorsot vetünk s ennek a nyomoruságos megyének a zsidósága hatvanezer lejt ment meg.

Ez az érem egyik oldala. A másik oldalon pedig Birlea professzor, a Gazeta Maramurásana szerkesztője, a máramarosi antiszemizmus spiritusz rektora, vezető cikkben zeng hozsannát Vasile Merutiu professzornak, aki *„a vizsgákat sok hozzáértéssel és a szükséges taktikával vezette“*. Schön Dezső

Véres hajnali botrányt rendezett Váradon három örmester és egy pénzügyigazgatósági tisztviselő

Oradea—Nagyvárad, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden hajnali öt órakor Nagyváradon a Kert ucca sarkán véres botrány játszódott le, amelynek szenvedő szereplői zsidók voltak és pedig egy 70 éves és egy 80 éves aggastyán. Az esetről a következő tudósításunk számol be:

A hajnali szelichelet-ájtatáshoz igyekezett ma reggel Morgenstern Ferenc 70 éves tekintélyes nagyváradi polgár, amikor észrevette, hogy egy civil és három katona Jakobovits nevű szomszédját ütlegeli. Odasietett és megkér-

dezte a támadóktól, miért bántják ezt a 80 éves embert, aki bizonyára nem adott okot arra, hogy megverjék. A három feldühödött ember erre nekiesett Morgensternnek és egyesült erővel ütöttek-verték, amíg a szerencsétlen ember eszméletlenül el nem terült. Akkor a brutális emberek ráléptek és rugdosták.

Az eset szemtanúi odahívták a közeli Csille György 128-as számú rendőrt, majd megjelentek Hartmann mészárszékéből a segédke is az inzultus színe helyére. A rendőr a verekedőket kocsiba ültette és Morgensternnel együtt beki-

szerte őket a rendőrségre. A rendőrtiszt felvette a verekedők nacionalitását és ekkor derült ki, hogy a civil ember azonos Bar Florian pénzügyigazgatósági tisztviselővel. A katonák pedig Tima Radu és Stoica Grigor ténparancsnoksági, továbbá Lunga Iuan, a 88-as gyalogezred örmestere voltak. A kihallgatás alatt az egyik örmester állandóan ordítózott Morgensternre és csak a rendőrtiszt erélyes fellépésének köszönhető, hogy újra nem történt inzultus.

Az eset óriási felháborodást keltett városzerte.

Briand a nőket hívja segítségül Pán-Európa megteremtésére

A francia külügyminiszter természetesnek tartja a német szélsőségek előretörését

Genf, október 1. Briand, a négyesületek nemzetközi szövetségének üdvözlésére válaszolva megemlékezett a német választásokról, amelyeknek eredménye komoly aggodalmakat okoz a béke barátainak.

A szélső pártok előretörésének okát Németország válságos helyzetében keresi. Megmásíthatatlan törvény, — mondotta, — hogy a nyomor és a szenvedés a népeket a szélsőségek felé hajtja. Németországban ezen a télen a munkanélküliek száma négy millióra fog emelkedni és ez veszélyezteti a békét. Ezért ajánlottam nyomtattal az európai szövetség tanulmányi bizottságában, hogy erősítsük meg az európai népek együtvértartozását és egymásrautaltságát.

Ha egy állam súlyos pénzügyi és gazdasági válságban megkeresztül, a főbb államnak haladéktalanul segítségére kell sietnie. Meg kell alapozni az érzelmi közösségével egyidőben az érdekek közösségét is. En azt hiszem, hogy egyet len nép és egyetlen kormány sem kívánja a háborút. A helyzetet az nehezíti meg, hogy jelenleg nagyon sok érdek dolgozik a béke ellen.

Idetartoznak azok, akik azt hiszik, hogy a háboru kiküszöbölése az ő anyagi érdekeit sérti. A löszergyarak, a hadihajóépítők szemében ellenszenves a Népszövetség és a párizsi egyezmény. Ők pénzelik azokat a sajtótámadásokat, amelyek minden pillanatban megakasztják erőfeszítéseinket. A béke ellen a cikkeket olyan tollal írják, amelyet ugyanabból az acélből gyártanak, mint az ágyukat. Ezzel szemben mi azon igyekezünk, hogy egyesítsük a béke és az egyetértés javára a különböző országok ipari és pénzügyi érdekeit.

Ezen az uton haladva a francia és a német pártok máris azon igyekeznek,

hogy megerősítsék az európai együtvértartozást.

— A német választások — folytatta Briand — megnehezítették az én helyzetemet és megerősítették velem szemben az ellenséges tábor. De mindezeknek a támadásoknak ellenére tudom, hogy mellettem van a népek akarata és első sorban a francia népé. Szóval érkeznek hozzám a táviratok és levelek, amelyek ezt bizonyítják.

Különösen a hadviseltek kelnek az én politikám pártjára, azok, akik a háboruban a legközvetlenebbül szenvedtek. Befejezésül kérte az asszonyok támogatását a békéért folytatott küzdelemben, mert az asszonyok igen sokat tehetnek.

— *Mi a béke barátai — mondotta — a német választások után sem veszítjük el bátorságunkat és kitartunk mindenkivel és mindennel szemben.*

A zsidó ünnepekre újabb vallásellenes kampányt indítottak Oroszországban

Berlin, október 1. A Moszkvából Berlinbe érkező lapok hosszasan számolnak be arról a vallásellenes mozgalomról, amelyet a szovjethatóságok a zsidó újév előtt indítottak be a zsidó lakosság körében. A szovjet követelte a zsidó publicistáktól és íróktól, hogy élénken vegyenek részt ebben a mozgalomban. Briádokba szervezve keresték fel a vallásellenes mozgalom apostolait, különösen az ukrainai városok zsidóságát és a zsidó kolóniákat.

A mozgalom szeptember 15-én kezdődött. A zsidók közül nem tudtak mást odaállítani a kampány élére, mint Dávid Hopstein poétát, aki most expialni akarta egykori bűneit. A kommunisták ugyanis állandóan azzal vádolták, hogy zsidó nacionalista érzelmeiket táplál és hogy nem hajlandó semmiféle irányban szolgálatot tenni a szovjetnek. A költő most megragadta az alkalmat e hírek megcáfolására és együtt ment propagan-

da utra az orosz vallásellenes liga vezetőivel. A liga egyébként új jelszavakat adott ki, amelyek közül lényegesebbek a következők:

„Zavarjátok ki tűzhelyetek mellől a vallást! — A vallás propagálói és ágenseit ne tőrjétek! — Ők a szocialista újjáépítés kerékkötői! — Roshasana és jom-kippur napján mindenki álljon munkába! — A zsidó műhelyek és a zsidók által használt traktorok ne pihenjenek! — Ki a chéderekből és be a munkásiskolákba! — Halál a nacionalizmusra és sovinizmusra!“

Roshasana este Moszkvában a zsidó munkásklubokban különböző rendezvények zajlottak le, tisztára azért, nehogy a zsidók a templomokba menjenek. Külön előadásokat tartottak a nők számára, természetesen vallásellenes szellemben.

Önyeg

függöny, külföldi legelőnyösebb beállítás

EMILNÉ
ogaru (Uri-u.) 14

rendje. Igen va-
feje el is nyeri ezt

akarják emléke-
ilkösséget, hogy
léghajóra gyűjte-
„Eros Kéz“ névre

enni, hogy ezt a
ak a hivatalos pa-
Az orosz nép szín-
a kommunisták
az orosz nép mar-
dolgozni sem
mutat az a kö-
most hirdették ki
y a szó szoros ér-
munkát lépteti

ind sürribben for-
nkások tömegesen
at, mert nem bir-
Ehberért kellett
tenetes viszonyok
szöktek meg. Az
, aki a munkahely-
olyan szökevény-
a katonaszöke-
paragrafusa így

engedelem nélkül
egy évtől öt évig
essel büntetendő.
kell érteni, hogy
sen dolgoztatják,
ka után mindenki

engedelem nélkül
az illetőt a gyári
lra ítheti.

énnyel próbálják
kban és a mühe-
anak. A termelés
an esőkken s így
lános elszegénye-
okra hág. Talán
Szovjet-Oroszor-
ságot az a tény,
lig tud magának
hivatalos hatalom
erre való tekintet-
esa most egy ren-
lynek értelmében
kell berendezni.
roszországban.

k a rák ktériumát?

zis gyógyítására

A lüllichi orvos-
teur-intézet szen-
hely szerint Rap-
k sikerült hosszú
eni a rák kelet-
niközben a tuber-
s sikeres fegyve-
hivatalos jelen-
r közli, hogy a
feltalált gyógy-
ár annyira töké-
ost már csak át
aszínlatnak.

kerrel hajtották
r és a betegség
semmi különbsé-

s, mely szintén
en olvastak fel,
mbereknek, hogy
került egy mik-
elyet Rappin a
art. A bacillus
t jelent a beteg-
A Rappin által
tájára a Staphy-
éb gennyes da-

ek szkeptikusok
nyával szemben.
lték a rákbacil-
remények még

SENZACIÓJA
VEJK. KAP-
LET KÖNYV-

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemesei érdeklési és hánsági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a közbeeső esztendő nap miatt szombaton reggel a rendes időben jelenik meg.

— A kórházi szombat-akció. A kolozsvári zsidó kórház szombat-akciója szép eredménnyel végződött. Egész kis hitközségek ugyszólván erejükön túl adakoztak. Torda, Toplica, az aradi ortodox hitközség, Lugos, Magyarregeen elismeréreméltó módon vették ki részüket a munkából. — A Párizsi Romániai Zsidók Egyesülete részéről Jaques Cleper elnök 600 frankot, a párizsi Erdélyi Zsidók Egyesülete részéről Végh Béla elnök 284 frankot, a párizsi Beszarábiai Zsidó Egylet részéről 1600 frankot küldtek be.

— Hathónapi börtönrre ítélték egy sikasztó soproni ügyvédet. Sopronból jelentik: Kuresi István soproni ügyvédet, aki Pete Pikó Imre sopronkövesdi lakos részére egy per során megnyert 5 millió koronából csak 100 pengőt fizetett ki s a többit megtartotta, a károsult íél sikasztásért feljelentette. Kuresi azzal védekezett, hogy a sértett a pénzt kölcsönadta s így elszámolási viszonyban vannak. A törvényszék nem fogadta el az ügyvéd védekezését és sikasztásért hat hónapi börtönrre ítélt. Az elítélt és az ügyész fellebbezett.

— Ügyvédet választottak lordmayor-rá. Londonból jelentik: Hétfőn választották meg 1931-re a lordmayort. Phene Neal ismert londoni ügyvéd, a londoni ügyvédi kar nesztorá lett a lordmayor, aki 71 éves.

— Elhizott egyéneknl a természetfele Ferenc József keserűvíz kura hatalmasan előmozdítja a bélműködést és a testet könnyedé teszi. Több orvosprofesszor a Ferenc József vízet szívelvirodásnál is reggel, délben és este, egy-egy harmadpohárnyi mennyiségben rendeli. A Ferenc József keserűvíz kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Olasz diplomata nem köthet külföldi nővel házasságot. Rómából jelentik: Nem mindennapi törvényjavaslatot terjesztett elő Grandi olasz külügyminiszter. A törvényjavaslat megtiltja a külföldön szolgálatot teljesítő diplomátáknak, hogy külföldi nővel kössenek házasságot.

— Oriási petróleumbotrány Amerikában. Newyorkból jelentik: Uj nagyszabású petróleumpanama van most kiptatanóban. Az eddig nyilvánosságra került részletekből már látni lehet, hogy az uj panama, vagy amint az amerikaiak mondják: „Racket“, arányaival felülmúlja a hírhedt Teapot-Dome-i petróleumpanamát. A leleplezés a deneveri állami földhivatal egyik vezető tisztviselőjének, Ralph Kelleynek a műve. Kelley huszonöt éve állott a földhivatal élén és végtelenül becsületes, puritán köztisztviselő. Lemondása meglepetést keltett és még nagyobb volt a szenzáció, amikor a lapokban megindokolta, hogy miért távozott állásából? Elmondotta, hogy amerikai belügyi hivatal már hat év óta állandóan nagykiterjedésű petróleumföldet juttat Coloradóban különböző nagy petróleumvállalatoknak, teljesen jogtalanul, a törvény kijátszásával. Ezek a petróleumtrösztök politikai befolyásuknál fogva kezükben tartják a petróleumhivatalt. Ujabbán már egész nyíltan zsarolják a hivatali vezető embereit ezek a petróleumvállalkozók. Így azután egyik petróleumkoncessziót a másik után osztogatják teljesen törvénytelenül, még olyan társaságoknak is, amelyeknek piszkos ügyeit a Fall és Sinclair-féle híres petróleumper már régen kiderítette. Negyvenmillió dollár értékű petróleumföldet osztogatott el az amerikai állam teljesen jogosulatlanul a megvesztegető és zsaroló társaságoknak. Kelley leleplezése óriási feltűnést keltettek. Wilbur belügyi államtitkár rövid nyilatkozatban cáfolja Kelley vádjait: ostobaságnak nevezi őket. Az ellenzék azonban ezzel nem fog megelégedni és valószínűleg parlamenti vizsgálatot fog indítványozni.

Nagyanyám imádkozz érettünk!

Irta: Leitner Zoltán

Gyermekkori emlék! Liliom uccai kicsi ház. Ugy állt ott a földszintes ház, mint a mesékben. Ott lakott nagyanyám, a kicsiny szobákban. Olyan nagyanya volt, amilyenekről a régi legendákat szönek. Olyan kicsi töpördött drága nagymama, amilyenekről az orosz-zsidó kisvárosokban csodálatos történeteket suttognak egymásnak az asszonyok, szombaton esteieie, lámpagyújtás előtt, a duruzsoló tűzhely mellett...

Fehér selyemkendős, reszketőskezü, mélységesen vallásos asszony volt, az én nagyanyám. Már régen meghalt. Akkor még gyermekifjú voltam és nem éreztem, mi az elmulás... De arra csodálatosan tisztán emlékszem, hogyan mentünk el hozzá szombatonként. Még most is átsuhan simogató keze fejem, mikor elhagyatottnak érzem magam. Az ő keze nagyon finoman tudott simogatni. A kicsi, kékes erekkel teli reszketős keze. Az a drága nagymama kéz...

Legmegkapóbb volt a látogatás nála, Erev-Jomkippurkor. A Szent Nap előtti délutánon kézenfogott apám és elvitt hozzá. Hőféher ruhában ült és bánatos kék szeméből a szeretet sugárzott. Ezek a percek örökké felejthetetlenek maradnak számomra. Akkor láttam munkában fáradt apám fejét meghajolni áldástkérően és könnyek csillogtak mindkettőjük szemében.

Márjem-Mindl nagyanyám, már régen emimentel közülünk. Olyan voltál, mint a misztikus álommesék nagyszösznyva. Finom, kedves és vallásosságban felolvadó. A nagy család elzarándokolt Hozzád, az összetartozandóság élő szimbólumához. Kis szobádban a sárga rézgyertyatartóban sok-sok kis gyertya lángolt. Minden unokáért egy. És a szobában szertéaradt az Istenszeretét hangulata. Bennem felejthetetlenül él szobád minden egyes kis zuga. Gyer-

mekfővel sokmindent nem értettem akkor, amit azóta megtanultam. Gyermekésszel nem éreztem azt a nagy és csodás misztikumot, mely áldott Lényedből kiáradt.

De azóta az élet sok mindenre megtanított. Ma már tudom, mi az ávoda, melyre annyiszor hivatkoztunk Jomkippur napján. A zsidóság történelmének dicső idejében a felkentek végezték a szolgálat rendjét. És a neilánál lehérré változott a vörös fonál. Az örök zsidó élniakarás szent fonala.

De azóta? A szentély pusztulása óta, minden egyes zsidó, két évezrede már, áldozatot mutat be. Áldozza önmagát, életét: multjéért és jövőjéért. Eme szent hivatás reinkarnációja vibrált Marjem-Mindl nagyanyában. Ez a minden áldozatra kész zsidó szellem vezette lelkét, a szellem, mely lemondásra készíti az élet szépségeiről és hívságos élvezeteiről mindazokat, kik egész életükkel az Eszme hirdetői. Az ilyen áldozatos nagy asszonyok lelke az a csodálatos elixír, mely bennünk, mostani nemzedékben népünk iránti szeretetre int. Az ilyen nagyanyák önmegtartózkodása, hívése és életküzdélmé a zsidóság öröklétének sziklaszilárd pillére. Az ő, lelkemben élő képe jelképezi életem végéig, a zsidóságrt és családjáért mindent áldobó, igazi ésező chajilt.

Fogynak, egyre kevesebben vannak Ők, az ősi hit és lényeg konzerválói. Pedig az anyák voltak a zsidó Génuszunk kimagasló bástyái, kibek mindenkor, nyugodt lélekkel bizhattunk.

Jom-Kippur előnapjának alkonyán, a Kol-Nidre előtti hangulatban, a Te emlékezetedre áldozom, ki örök lángként világítja be bizonytalan jövőm utait.

Marjem-Mindl nagyanyám, fehér lelkednek örök igazságossága örökdiék lettünk és kérünk, hogy légy szószólója Odaát mindnyájunknak.

Nagyanyám, imádkozz érettünk!

Romániába jön a francia kereskedelemügyi miniszter. Október 18. és 20. között, közvetlenül a nemzetközi agrárkonferencia befejezése után, Bukarestbe érkezik Pierre Etienne Flaudin francia kereskedelemügyi miniszter. A miniszter három napig marad az országban, amely idő alatt meglátogatja a petróleumvidéket és a konstancai kikötőt.

— Halálos villamoszerencsétlenség Szegeden. Szegedről jelentik: Ma reggel a Tisza Lajos köruton egy villamos, amelyet Máté János kocsivezető vezetett, elütötte Ékes Jánosné hetvenkilencéves

uriasszonyt. Az idős hölgy nagyothalló volt s a kocsivezető erőlyes csöngetésére állt csak meg a kocsil előtt. A teljesen lefékezett kocsil újból indulni akart, az asszony hirtelen a kocsil elé lépett. A kocsil elkapta és maga alá rántotta, úgy, hogy feje a kocsikerék és a motorház közé ékelődött s összenyomta. Ékes Jánosné azonnal meghalt.

— Még mindig tart a vihar a La Manche-esatornán. Londonból jelentik: A La Manche-esatorna nyugati részében és Nyugat-Franciaország partvidékén még nem hagyott alább a vihar. A hajózást csak nagy nehézségekkel lehet fenntartani.

DIE LEBENSVERSICHERUNGS GESELLSCHAFT „PHÖNIX“ IN WIEN

UND DEREN GESCHÄFTSSTELLEN IN TRANSILVANEN:

ARAD

Bulv. Reg. Ferdinand 1.

BRAŞOV.

Str. Principele Carol 34.

CLUJ,

Str. N. Jorga 16.

ORADEA

Str. D. Cantemir 2.

SĂTMAR

Piata Brătianu 22.

SIBIU

Str. Regina Maria 18.

SIGHET

TĂRGULMURES

Piata Reg. Ferdinand 35.

TIMISOARA

Str. Bursei 7.

entbieten ihren Klienten, Vertrauenswerten und
saemtllichen Mitarbeiter mit den herzlichsten
Grüssen die besten Glückwünsche zur Jahreswende

IZSÁK SALAMON

Eiső Bánáti Szikvizfejgyár, Szikvizüvegek és Ssíkviz-öltögepek raktára

Egyesült Gép és Fémáru-
gyarak R.-t volt dr. Wagner
és Társa Budapest román-
iai képviselője Timisoara,
IV. Str. Gen Foch No. 2.

Gyárt: Szifonfejeket és hoz-
závaló alkatrészeket.

Elad: Az uj egészségügyi
törvénynek megfelelő ga-
rantált törvényes tisztá-
99 százalék aluminium-
szifonfejeket.

Cseh gyártmányu szifon és limonádé-
üvegeket
Vállal: Com lett szikvizgyári berende-
zéseket.

Legolcsóbb árak!

Árjegyzéket kivanatra küld

Építsük fel a leégett zsidó Borsát!

Mai kimutatásunkat itt adjuk:

Galócás	500 lej
Lomási Erdőipar R. T.	500 "
Charap Gyula	500 "
Nádel Ignác	200 "
Hegedüs Jenő	200 "
Gárdos Ferenc	100 "
Feiger Mihály	100 "
Guttman pénztárnok	100 "

Tulghes

Schapira Paul	200 "
Schapira Paul	200 "

Toplica

D. Lederer Adolf	200 "
------------------	-------

A fenti összegeket folyó hó 17-én egy összegben már kimutattuk.

—VÁLTOZÉKONY, HÜVÖS IDŐ.

JÁRÁS VÁRHATÓ. Budapestől jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint változékony, hűvös időjárás várható, egyes helyeken esővel. A hőmérséklet Budapestben ma délben 14 fok Celsius volt.

— Várfogság kiszabását kérte az ügyész a hazaáruló ulmi tisztekre. Berlinből jelentik: Az ulmi tisztek Leipzig-ban folyó bünperében a főállamügyész várfogság kiszabását kérte a vádlottak ellen. Azt is javasolta, hogy Ludint és Scheringert bocsássák el a Reichswehr szolgálatából. Az ügyész nem sok enyhítő körülményt lát fennforogni a vádlottak eslekményének elbírálásánál, mindössze fiatalágukat és hogy a hatóságok nem tulságosan felkészült mozgalmat könnyen csirájában elfojthattak.

— Hindenburg elnök Münchenbe érkezett. Berlinből jelentik: Hindenburg elnök ma fia, Hindenburg ezredes kíséretében megérkezett Münchenbe, ahol a pályaudvaron óriási néptömeg lelkesen fogadta és ünnepelte. Az elnök azonnal gépkocsiba szállt s Dietramszell-be utazott, ahonnan pénteken tér vissza a bajor fővárosba Lipót bajor herceg tábornagy temetésére.

— Japán mesemondó jön Európába. Londonból jelentik: Európai turnéra indul a legnagyobb japán mesemondó, a japán gyerekek kedvence, Fukuo Kishibe. Ez a japán bácsi valóságos fogalmat jelent odahaza. Minden kis japán gyerek ismeri a nevét. Nem pódiumról tart meséket a gyerekeknek, az előadóteremben leül egy gyékényre, a gyerekek köréje kuporognak és úgy mesél nekik régi japáni tündérmeséket. Most az európai gyerekeknek akar mesélni angolul és németül.

Tekintélyes nagyvállalat

tulajdonosa férjhez adná gyermektelen, 32 éves, özvegy hűgát, aki másfélmillió saját vagyonnal rendelkezik, egy közepkoru vagyonos izr. szolid életü uriemberhez, akit esetleg a vállalatba társul is befogadna. Kimerítő levél „Agilis 40” jellegére a kiadóba kéretik.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ:
HIRDESSÉN AZ UJ KELETBEN

Megr
ujon

KÖ

Az
leáll no
sitják

Márciusban
rosokkal, mo
az 1930-as t

Timisoara—T
Uj Kelet tudósí
ezer család fog
szikvizgyártássa
ból előállított k
nevezett szódav
lami fényes ke
desen kisegzisz
ágat, amely kü
erősen visszaes
A rossz gazd
különböző egész
delek is hozzá
ágnak a leroml
hatóságok ahe
tikát folytattak
rendült szódav
nap-nap után o
vényeket hoztak

az elkcsere
komolyan fog
dolattal, hog
korpora

A vexaturák
Mint ismeretes,
a célra készitet
galomba. Ennek
állítását bizony
zak. Így már é
rendelkezési
fejét ölből.
nikkelezett 99
tik. 1928 márci
törvény látott
találta megfele
fejeket az egész
nek és

és elrendelte,
jeket, illetőle
ólm helyett

Ez azt jelentet
náltában lévő f
kell kieserélni,
nál több az al
anyag. A szóba
azonban együt
hogy az uj pu
latára a szódav
éven belül, vagy
kötelesek áttér
Ennek a rend
az ország szoda
az uj szifonfeje
sokan ma már
rélték az előrt
Annál nagyol
az 1930 májusá
ségügyi törvény
a temesvári áll
bekérte a haszn
üveg fejeket ar
vatalos analízál
volt.

Az egészségü
azt állapított
még öt évig
sem az 1928
aluminiumfej
törvény

Az uj törvény
sének napjától a
lesek teljes szit
rélni, illetőleg

csak az a fej
vény előírásá
váza 99 száza
szült és ha a
zártországban
tellemé teszi
való közvetlen
cétra val

Az uj törvény

Megnyilt!!! HOFFMANN Megnyilt!!!

Ujjonnan átalakított cipők különlegességek áruháza

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. Telefón interurban 11-05

KÖZGAZDASÁG

Az ország egész szikvizipara leáll november elsején, ha nem módosítják az új egészségügyi törvényt

Márciusban alumínium-fejeket vétettek a szódásüvegekre a gyárosokkal, most azután megint új feket kell beszerezni — Amikor az 1930-as törvény nem veszi figyelembe az 1928 évi törvényt

Timisoara—Temesvár, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Több mint kétezer család foglalkozik Romániában a szikvizgyártással. A szénsavból és vízből előállított közönséges nyelven ugynevezett szódavíz sohasem nyújtott valamely fenyves kereseti lehetőséget. Rendesen kisegisztenciák üzik ezt az iparágat, amely különben az utóbbi időben erősen visszaesett.

A rossz gazdasági viszonyok mellett különböző egészségügyi megszorító rendeletek is hozzájárultak ennek az iparágaknak a leromlásához. Az egészségügyi hatóságok ahelyett, hogy megértő politikát folytattak volna az amugyis megrendült szódavizgyártással szemben, nap-nap után olyan rendeleteket és törvényeket hoztak, hogy végül is

az elkeseredett szódavizgyárosok komolyan foglalkoznak az azal gondolatokkal, hogy iparengedélyeiket korporatívve visszaadják.

A vexaturák célpontja a szifonfej. Mint ismeretes, a szódavízet külön erre a célra készített üvegekben hozzák forgalomba. Ennek a szódavíznek az előállítását bizonyos törvények szabályozzák. Így már évtizedek óta a törvény rendelkezései értelmében a szódavíz fejtét ólomból, illetőleg a belső betétet nikkelezett 99 százalékos cinből készítik. 1928 márciusában új egészségügyi törvényt látott napvilágot, amely nem találta megfelelőnek az eddig gyártott fejeket az egészségügyi követelményeknek és

és elrendelte, hogy a szódavízfejeket, illetőleg a burkolatot ezután ólom helyett tiszta alumíniumból állítsák elő.

Ez azt jelentette, hogy az addig használatban lévő fejeket olyan új fejekkel kell kicserélni, melyekben 50 százaléknál több az alumínium, mint a más anyag. A szóbanforgó 1928-as törvény azonban egyuttal kimondotta azt is, hogy az új puraluminium fej használatára a szódavizgyárosok legkésőbb öt éven belül, vagyis 1933 március elsejéig kötelesek áttérni.

Ennek a rendelkezésnek megfelelően az ország szódavizgyárosai hozzáálltak az új szifonfejek beszerzéséhez. Nagyon sokan ma már teljes készletüket kicserélték az előirt alumíniumfejre.

Annál nagyobb megdöbbenést keltett az 1930 májusában megjelent új egészségügyi törvény. Az új törvény alapján a temesvári állami vegyészeti intézet bekérte a használatban lévő szódavíz-üveg fejeket analízis céljából. A hivatalos analízis eredménye lesújtó volt.

Az egészségügyi hatóságok ugyanis azt állapították meg, hogy sem a még öt évig engedélyezett ólomfej, sem az 1928 márciusában elrendelt alumíniumfej nem felel meg az új törvény rendelkezéseinek.

Az új törvény előírja, hogy megjelenésének napjától a szódavizgyárosok kötelesek teljes szifonfej-készletüket kicserélni, illetőleg

csak az a fej felel meg az új törvény előírásának, amelynek külső váza 99 százalékal alumíniumból készült és ha a fej nyíláscsővében olyan zárszerkezet működik, mely lehetővé teszi a szódavíznek a szájba való közvetlen ömlését, vagy más célra való felhasználását.

Az új törvénynek egyetlen szódaviz-

gyáros sem tudott megfelelni. Sok helyen, ahol az egészségügyi hatóságok nem vették figyelembe a lehetetlen helyzetet és szigorúan ragaszkodtak a törvény betűjéhez,

az összes szódavizgyárat lezárták május—júniusban, a főszezon idején.

A szódavizgyárosok által beindított akció eredményeként a nyár folyamán sikerült ezt a lehetetlen rendelkezést ideiglenesen elodáznai. Az érdekeltek már-már abban a hiszemben voltak, hogy az egészségügyi minisztérium előáll az 1930-as törvény életbeléptetésétől, amikor a napokban várhatóan

megjelent az új egészségügyi törvény végrehajtási utasítása,

mely a legkésőbbi helyzet elé állította az országban élő kétezer szoda-

vizgyárost. A végrehajtási utasítás kategorikusan kimondja, hogy

tekintet nélkül le kell zárni mindazokat a szódavizgyárat, melyek november elsejéig nem tudnak eleget tenni az új törvény rendelkezéseinek.

Ezzel az új rendelkezéssel tehát egy csapásra kétezer ember jut koldusbotra, mert a mai viszonyok mellett teljesen ki van zárva, hogy bármelyik szikvizgyáros új szifonfejkészletet tudjon beszerezni az előirt időpontra. Egy szifonfej ma 52 lejbe kerül és ha átlagban vesszük, egy-egy szódavizgyárnak 3000 darab fejbe 156 ezer lejbe kellene befektetnie. De a szódavizgyárosok nagyrésze már beszerezte az 1928-as törvény rendelkezésének megfelelő puraluminium-fejeket, ami azt jelenti, hogy a 156 ezer lej új befektetési költség mellett ugyanannyi veszteséggel zárhatják le mérlegeiket. Ez viszont

az országban működő szódavizgyárosoknak 312 millió lej kárt okoz.

A szikvizgyárosok most fűző-fához folyamodnak, hogy az új rendelkezés életbeléptetését legalább az 1928-as törvény szellemében 1933 márciusáig prolongálják. Mert ha valamilyen méltányos intézkedés nem enyhíti a törvény szigorán, november elsejével kétezer kisegisztencia, adófizető polgár kénytelen redőnyeit lehuzni és iparigazolványát a hatóságok rendelkezésére bocsátani.

Csak a termelés és a termelési költségek további leépítése mentheti meg Románia faiparát a pusztulástól

Az orosz fa betörésének súlyos következményei

Bucuresti—Bukarest, október 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetközi fapiacra általános izgalom között indult az őszi szezon, mert az üzleti forgalom szokásos fellendülése helyett az állandóan felbukkanó újabb és újabb áruajánlatok az árak esését és a piac bizonytalanságát idézték elő. Fokozza az idegességet az is, hogy emiatt a nagy importállamok teljesen tartózkodnak a vásárlástól és közben a raktárkészletek folyton növekednek. Ez a jelenség elsősorban az orosz faanyag inváziójának tulajdonítható.

Az oroszok nem tudnak ma megfelelő mennyiségű fát elhelyezni Angliában, amely mindig a legnagyobb fogyasztója volt az orosz fának és ezért kénytelenek a készleteiket a holland, belga, német és

más piacokra dobni, hogy devizákhoz jussanak.

Az olaszokkal legutóbb megkötött és a Magyarországgal küszöbönálló szerződés azt mutatja, hogy az oroszok nemcsak bizonyos piacokra gravitálnak, hanem az összes európai piacokon rendkívüli erőfeszítéseket tesznek faáruik elhelyezésére érdekében.

Az orosz fa betörése az összes termelő államokat súlyosan érintette a nemzetközi fakeskedélem anarchikus viszonyai miatt, de a romániai fatermelés szempontjából egyenesen katasztrófálissá válhat.

A román fa napról-napra veszíti el külföldi piacait. Az áru tulsókba kerül és Románia ma az egyetlen exportállam, amely a viszonyok által követelt koncessziókat

nem képes megtenni az árak tekintetében.

Keleten egyre erősebben érezhető a jugoszláv fa versenye. Az egyiptomi rendeltetési árut fob Alexandria 44—45 shillingért kínálják, vagyis olyan áron, amely messze alatta marad a reális termelési költségeknek. Az olaszokkal kötött szerződés folytán Románia szempontjából ez a piac is teljesen elvesztettnek tekinthető és ugyanez a veszély fenyeget Magyarországot tekintetében is.

Az oroszoknak azt a szándékát, hogy mindenáron be akarnak vonulni a középeurópai piacokra, bizonyítja az, hogy

az orosz fűrészáruért kért árak 25 százalékkal olcsóbbak, mint a csehszlovák, vagy román áru.

Ilyen körülmények között a romániai fapiac nemcsak a belső krízis következtében szenved, hanem teljesen tájékozatlan a jövőre nézve is. Nem lehet tudni, hogy

milyen komplikációk fognak még bekövetkezni, ha majd az oroszok által visszaszorított többi exportállam is kényszerűségből a román piac felé fog orientálódni.

Egyelőre a nagyobb termelőcégek elhatározták, hogy a termelést még az eddiginél is fokozottabb mértékben leépítik. A kisebb üzemeknél ez már régen megtörtént. Ezzel azonban egyáltalán nem oldódott meg a faipar egzisztenciális kérdése, mert

a termelés csökkentésével együtt jár a kitermelési költségek emelkedése,

amely még jobban megdrágítja az árut. Sokkal inkább célravezetőnek látszik az, hogy a termelési költségeket igyekezzenek a vállalatok a minimumra leszorítani, ahogy azt a többi középeurópai államok fatermelői csinálják. Keveset és olcsón termelni, — ez kell legyen a romániai faipar üzleti politikája a jelenlegi válságos helyzetben.

A hitelezők egyhangulag elfogadták a Babos-cég által felajánlott kvótát. Hétfőn délen ültek össze a kolozsvári cégbírósnál a kolozsvári Babos et Co. vasnagykereskedés hitelezői, hogy döntsenek a kényszeregyezségi kérdésben felajánlott kvóta elfogadásáról. A gyűlésen a hitelezők 97 százaléka jelent meg, csak a kisebb tételekkel érdekelt külföldi hitelezőkből álló 7 százalékos maradt távol. A hitelezők egyhangulag hozzájárultak a 60 százalékos kvótához, amelynek kifizetése a jogerőre emelkedéstől számított 21 hónap alatt fog megtörténni.

Visszafelélik a motoros járművek terjedése Németországban. Hivatalos kimutatás szerint 1930 július elsején 1 millió 419.870 motorosjármű volt Németországban, ami 16.6 százalékos (205.811 darab) emelkedést jelent a múlt évi állománnyal szemben. Az 1928 és 1929. évi 280.747 darabot kitevő szaporulattal szemben az ország motorizálódása visszefejlődést mutat. A többi kulturállamhoz viszonyítva a visszaesés még szembetűnőbb. Németországban átlag minden 97 lakosra jut egy autó és ezzel a számmal Ausztrália, Argentína, Újzéländ, a délafrikai Unió, Kanada és más államok — az ipari államokról nem is szólva — sorában a tizenhatodik helyet foglalja el.

Az „UNICUM“
önborotváló pengék és borotvák jobb kaphatók mindenütt

Cipészek!

Bőrkereskedők!

Szücsök!

NE FELEJTSÉTEK EL

hogy október 5-én megnyílik a Parcul Carol-ban!

Nemzetközi bőripari és cipőkiállítás!

az Ipar- és Kereskedelemügyi Miniszter védnöksége alatt

Gondoskodjatok idejében helyről

Bérelni lehet a Biroul din Pasagiul Vilacros Cal. Victoriei 16

LAMON

szifonfejgyár, Szikviz-öltőgépek

Gép és Fémárú... volt dr. Wagner Budapest romá... viselete Timisoara, Gen Foch No. 2.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

az új egészségügyi törvénynek megfelelően

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

szifonfejeket és hozzátartozókat.

כתובה וחתומה טובה Boldog újévet,

a zsidó nép vágyainak teljeseését kívánják rokonaiknak, barátaiknak, ösmerőseiknek, uzlefeleiknek:

Boldog újévet kíván cionista elvtársainak és összes barátainak **Dr. Halberg Gyula**, a Zs. N. Sz. nagyintézőbizottságának elnöke.

Boldog újévet kíván összes üzletfeleiknek, rokonainak és barátainak **Lőrincz Adolf**, Hateg.

Elvbarátainknak és csoportunk összes tagjainak boldog új esztendő és reményteljes jövőt kíván az E. Zs. N. Sz. oradeai helyi csoportja nevében **Blum Zs. főtitkár**, **Leitner Z.** ügyvezető elnök.

Boldog újévet kíván összes rokonainak, barátainak, jóismerőseinek és üzletfeleiknek **Kálmán József**, Turda.

Boldog újévet kíván üzletfeleiknek és rokonainak **Klein Izidor**, Targu-Mures.

Boldog újévet kíván összes cionista barátaiknak **Dr. Abraham József és neje**, Petroseni.

Eredményekben gazdag újévet kíván a WIZO temesvári központjának, Erdély összes cionista szervezeteinek, minden cionistának, a WIZO petrosényi csoportja.

Boldog újévet kívánunk üzletfeleiknek, rokonaiknak és ösmerőseiknek:

Blum Szörmeáruház, Targu-Mures.
Dr. Erdélyi Emil, Targu-Mures.
Fürst Lajos, Targu-Mures.
Vas Albert, Targu-Mures.
Vámos Sándor, Targu-Mures.
Anonimus, Targu-Mures.
Rosenfeld Jenő, Targu-Mures.
Izsák Testvérek, Targu-Mures.
Junger Jakab, Targu-Mures.
Fritsch és Léb, Targu-Mures.
City cukrászda, Targu-Mures.
Nussbaum Testvérek, Targu-Mures.
Dr. Friedmann Izsák, Targu-Mures.
Lotte szalon, Targu-Mures.
Erdélyi Mór, Targu-Mures.
Kishitelbank, Targu-Mures.
Rubinstein Samu, Vulkán.

Boldog újévet kíván a Nöszütnak és Erdély összes cionistáinak **Barisszia, Petroseni**.

Dácia, építési anyagkereskedés, Schwarz Ignác b. u. é. k. összes vevőinek és ismerőseinek.

Boldog újévet kíván t. vevőinek, barátainak és ismerőseinek **Braun & Co., Targu-Mures**.

Boldog újévet kíván t. üzletfeleiknek, rokonainak és barátainak **Keményi Armin**, Targu-Mures.

Üzletfeleiknek, rokonainak és barátainak ezuton kíván boldog újévet **Kohn Márton**, Targu-Mures.

Eredményekben gazdag b. u. é. k. az Aviva-Barisszia minden egyes tagjának, a zsidó eszme minden munkásának és barátjának **Róth László**, Barisszia-Trum peldor, Arad.

Boldog újévet kíván rokonainak és ismerőseinek **Schmidt Ödön és neje**, Széplak.

Boldog újévet kíván rokonainak, jóbarátainak, üzletfeleiknek **Glück Izrael és neje**.

Spitzer Ignác, Vulkán.
Schmilovits Géza, Vulkán.
Labin Mór, Vulkán.
Labin László, Vulkán.
Junger Samu terményes, Vulkán.
Godel I. és családja, Gherla.
Özv. Kallus Lajosné, Bistrita.
Marmor Moritz, Toplita.
Grün Samu, Cluj.
Weinstein Sámuel és családja, Cluj.
Dr. Weisz Fülöp és családja, Cluj.
Weinstein Gyula és neje, Cluj.
Dr. Glasner Izsák és családja, Cluj.
Pless László, Arad.
Bieber József, Petroseni.
Kardos T. György, Szalonta.
Hirsch Jakab, Sarmasel.
Dr. Hirsch Adolf és neje, Sarmasel.

Színház—Mozi

A Román Opera műsora

Pénteken, október 3-án: Szevillai borbély.

Vasárnap, október 5-én délután: Mártha.

Hétfőn, október 6-án: Szünet.

Szerdán, október 8-án: Tosca.

Pénteken, október 10-én: Sámson és Delila.

Vasárnap, október 12-én este: Zsidónő

Szerdán, október 15-én: Parasztbeszéd és Gianni Schicchi.

Pénteken, október 17-én: Bolygó hollandi.

Vasárnap, október 19-én: Szóktetés a szerájból.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Az előadások október hónapban este 9 órakor kezdődnek.

Csütörtök éjjel fél 11 órakor Forró Pál konferencia estje. Olesó nyári hely-
árak. Sorozatszám: 5.)

Szombaton, október 4-én este 9 órakor ünnepi megnyitó előadás: „Az ember tragédiája. (Uj betanulással, új szereposztással, új rendezéssel, Földényi László szerződött tag bemutatkozása. Poór Lili vendégfel-
lépésével. Rendes helyárak. Napi bérlet 1. sz. A. Sorozatszám: 5.)

Vasárnap délután fél 3 órakor: Csunya lány. Operett mérsékelt helyárakkal. Uj betanulással, új szereposztásban. Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Tompa Béla, Ihász Aladár, Lantos Béla felléptével. Sorozatszám 8.

Vasárnap délután 5 és 7 órakor mozifilm: A fátyol táncosnő attrakciós film 8 felvonásban, 20 és 10 le-

RADIO MUSOR

Idő: Középeurópai

CSÜTÖRTÖK, OKTÓBER 2.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12.30: Hírek, időjárás, grammfón. 16: Zeenakar. 17.15: Hírek, időjárás. 17.30: Zenekar. 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 20: Szimfonikus hangv. 20.30: Felolvasás. 20.45: Operaáriák. 21.15: Hangv. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. Erkel: Bánk bán — ábránd. Micheli: Angelus. Delibes: Passepied. Joh. Strauss: Keringő-egyveleg. Farnos E.: Fekete leány. Coates: Miniatur szvit. Rollins: Jó éjt. Petri Jenő: Hawai keringő. Lelio della Piatre: Notturmo blues. Hugh-Fields: Baby.

9.30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: Hangverseny. Bach: G-dur szvit szóló-gordonkára. Liszt: Mefisztó-keringő. Stefániai: Vidalita. Kreisler: Polichinelle. Fauré: Sicilienne. — Hubay: Két büvész. Chopin: B-moll scherzo.

12.25: Hírek.

1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

2.30: Hírek, élelmiszerárak.

3: Piaci árak, árfolyamhírek.

4: Rádió Szabad Egyetem. (Az iskolán kívüli népművelés rádióelőadása. Kómives Kelemen balladája Szabó Ferenc feldolgozásában. Dr. Szöllösy Alfréd min. titkár előadása: „Fellebbvitel a közigazgatásban“. Négy magyar népdal Szabó Ferenc feldolgozásában. Két magyar népdal Mocár Gyula feldolgozása.)

Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

5.10: A m. kir. földművelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata. Székács Elemér gazdasági főtanácsos: „Időszaki gazdasági tanácsadó“.

6: Grammfónhangverseny. Wagner A walkürök dala. Mozart: A varázsfuvola — Az éj királynője áriája. — Bizet: A gyöngyhalászok. Tosti: Aprile. Rimsky-Korsakov: Hindu dal. Donizetti: Lammemoori Lucia. — Puccini: Pillangókisasszony. Massenet: Werther — ária. Beethoven: VIII szimfónia-részlet.

6.40: Gyorirási tanfolyam.

7.25: Angol nyelvoktatás.

8: Cigányzene.

8.45: Munkásdalgelyet hangv.

9.35: Lengyel Menyhért felolvasása.

10.15: A honvédegyeszed hangversenye.

11.20: Jazz.

Bécs. 19.35: Zenekar. 21: Olszewska Mária dalestje. Handel, Brahms, Bizet, Meyerbeer művei. 22: Kürt és zongoraszónáták.

Berlin. 20: Verdi: Rigoletto című operája.

Hamburg. 20: Grammfónkabaré.
Poznan. 20.30: Szólisták hangv.
Prága. 20.15: Rádiózenekar. — 21: Mandolin és gitárzene.

Brünn. 21.40: Lengyel szerzők művei.

Osló. 20.30: Kamarazene. Beethoven: C-moll trió. Smetana: Trió.
Toulouse. 20: Karének.

Péntek, október 3.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek. 16: Zenekar. 17: Felolvasás. 17.15: Hírek. 17 wo. rádiózenekar. 18: Rádiógyetem. 19: Grammfón. 20: Háriaművészeti hangverseny. 21.25: Hegedű. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: A Mándits-szalonzenekar hangversenye. Hall: A szelek nésza — keringő. Boitdieu: Jeanne de Paris. Bizet: Az arlési leány. O. Straus: Bucukeringő. Juel Frederiksen: Piazza dei Popolo. Azzoni: Meódia. Carosio: Canzona Amorosa. Borkiewicz: Orosz tancok. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: Zakál Dönes dr. női vokálkvartettjének hangversenye. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 4: B. Czeke Vilma mesél a gyermekeknek. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Tót-magyar nyelvoktatás. 5.30: Mező Ferenc dr. előadása a kegyeleti státétáról. 5.45: Zenekari hangverseny. Ottenbach: Kékszakáll — nyitány. Jones: Gésák — Mimosakeringő. Lehár: A mosoly országa — egyveleg. Jambor Jenő: Puszta emlékek — jellemkép négy részben: I. Pásztori busongás; II. Viharos éj és a furulyások; III. Kukoricatosztók dala; IV. Temetési emlék. Nagypál Béla: Marokói hárem — jellemkép. Fucik: Utolsó üdvözet — induló. 6.50: Vitéz Somogyváry Gyula előadása „Erdély védelme és az előadás színlapjának felolvasása. 7.30: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése és az előadás színlapjának felolvasása. 7.30: A m. kir. Operaház előadásának közvetítése. „Háry János“. Rendezi: Márkus László. A II. felvonás után kb 10: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Az előadás tan. kb. 11: Rác Béla és cigány zenekarának hangversenye a Pannónia-szállóbol.

Bécs. 20.30: Zeneszerző-est.
Berlin. 21.20: Vonósnégyes.
Hamburg. 20: Mendelssohn hangv.
Varsó, Kattovicz. 20.15: Szimfonikus hangverseny.

Osló. 20: Filharmonikus hangv. Wagner, Debussy, Csajkovszkij művei.
Prága. 21: Fuvószene.
Pozeny. 19.35: Dalest. Csajkovszkij művei.

Bécs. 20.30: Zeneszerző-est.
Berlin. 21.20: Vonósnégyes.
Hamburg. 20: Mendelssohn hangv.
Varsó, Kattovicz. 20.15: Szimfonikus hangverseny.

Osló. 20: Filharmonikus hangv. Wagner, Debussy, Csajkovszkij művei.
Prága. 21: Fuvószene.
Pozeny. 19.35: Dalest. Csajkovszkij művei.

Szörme bundákat 3500 és szörme gal-
lérok 350 lejtol kaphatók, V. Jánky, Fő-
tér 22. Udvar.

Figyelem! Zalogházi árverés október
hó 6-án Cal. Victoriei 16. és 25. számok
alatt. Az árverés napján ujitani nem
lehet. — Az igazgatóság.

Magas quótájú szeszgyár bérbeadó,
feltételek és közelebbi adatok dr. Ker-
tész Jenő irodájában tudhatók meg Sft.
Gheorghie, jud. Treiscaune.

Elsőrangú referenciákkal rendelkező, jó
megjelenésű, vallásosan gondolkodó, in-
telligens zsidó tiatalember

házasodna vagy benősülne
jómódu családba. Megkereséseket kérek
diszkrétció mellett „Boldog jövő“ jelige-
re e lap kiadójába.

A TACAMUL ezüstárugyár
ATKÖLTÖZÖTT
Str. G. Neculcea Nr. 6. alá (volt Kornis
ucca Renner palota mellett).

Egy jókarban levő, kellemes hangv.
keresztúros zongora eladó. Rosenfeld.
Str. Clemenceau 7.

Főzőkemenék minden nagyságban
kaphatók. Mindennemű épületmunkát
jutányosan vállalok. Kifőzésre nagy fő-
zőkemenec eladó. Zeiler bádogos, Astó-
ria-szálló mellett.

Teljes ellátást adok diákleányok ré-
szére. Dr. Erdős Jenőné, Szentegyház
ucca 10.

Szerencsés jövőt, nyugodalmat, boldogságot szerez magának
ha megnyeri a főnyereményt

HUGO HOROWITZ & Co. WIEN

cégnél Franz Josefs Kai 65
800.000 Silling = 20.000.000 Lei

Az osztrák osztálysorsjáték a világ legkedvezőbb sorsjátéka
84.000 Sorsjegy 42.000 Nyeremény
Rendeljen azonnal és szerencsét csinál.

Nyeremények: 500.000 Sill. — 12.500.000 Lei, 300.000 Sill. — 7.500.000 Lei. Kétszer 100.000 Sill. — 5.000.000 Lei. Kétszer 80.000 Sill. — 4.000.000 Lei. Kétszer 60.000 Sill. — 3.000.000 Lei. Háromszor 40.000 Silling 3.000.000 Lei és számos más nyeremény összesen

13.406.000 Silling — 335.130.000 Lei

Az I. osztály húzása november 18—20 (1930)

Minden rendelést azonnal végrehajtunk. Fizetés a sorsjegy vétele után.
Húzás után azonnal küldünk a hivatalos húzási jegyzéket
Sorsjegyárak: Egész: Sill. 48 — 1.200 lej, Fél: Sill. 24 — 600 lej,
Negyed: Sill. 12 — 300 lej. Inklusive portó.

XIII EVI
CIUJ—K
október
5691 E

Az Uj Kelet
és bánati

Cikkeink u
forrás meg

Kéziratokat
és megőrzésü

Cáfola
te

— Belpo

Voltaire mon
párt vezérlőbiz
utáni üésén, „
báit, arról tesz
gosan szereti ö
reti az igazságo
százéves böises
Vintila fejére a
ülésén Constant
„Tegyük jóvá a
legyünk intranz
hibát követtünk
gyen ez és nem

Xeni felszólal
azt a hangulato
vezérlőbizottsá
Bratianu Vintil
bujtatva, régi
pártra ráoktroja
ez ma már nem
mint Constantin
re nem érthető h
vetelték ama biz
inaugurálását, a
tila a pártnak b
hogysém tudtak
zetben, sem a Br
uralkodó elé ter
ban megtalálni.

sen bárki is n
hogy Bratianu
zott, ezzel szembe
a helyzet és meg
leg a liberális p
hangv, szabad e
mint aminök Bar
voltak, husz eszt
el a liberális pá
a liberálisok, ak
rése után elköve
kat már-már kil
ügyes politikai t
sége lesznek ká
amig Bratianu V
séghez való raga
lábrakapó uj sze
jobbra, vagy balr

Popovici pénzü
képviselői előtt t
legkategorikusab
zögzadással tartó
esolatosan terjes
Szükség volt erre
egyess ellenzéki la
sajtóban is megj
hogy a kormány
le akarja szállitan
ja foglalni a ban
és végül, hogy a
zások rendezését a
vállalni. A kama
san magasak és k
a mezőgazdasági
az adott gazdaság
sége való tekinté
oldást kell találni
ban távolról sem a
az ország hiteletét a
Az országban d
láthatóan fokozód
egyik oka az, ho
munka nem rentá
tölezes számítások
zetgazdaság alapj
réteg csak ebben a
ötmilliárd lejt v
veszteséghez, ame
világpiacra uralk
zett elő, hozzájár
százalékos kamatt
parasztságnak vise
miatt olyan ell
amely arra készítet
ügyi alminisztert,
vezérlő bizottság
Praerevolucionáli